

Üksiknumber 15 senti

ERAETTEVÖTETE

AMETNIKKUDE KOJA TEATAJA

Nr. 2 (14)

Märts — aprill 1940

III aastakäik

Tellimise hind:
1 aastaks . . . . . Kr. 0.75
1/2 " . . . . . " 0.40
Üksiknumber 15 s.

Ilmub 6 korda aastas vähemalt 24 leheküljelisena.
Vastutav ja tegevtoimetaja Eraettev. Ametn. Koja nõunik-
sekretär **Villem Tehve**.
Toimetus ja talitus Tallinnas, Pärnu m. 21—3.

Kuulutuste hind:
1 lehekülj . . . . . Kr. 35.—
1/2 " . . . . . " 20.—
1/4 " . . . . . " 10.—
1/8 " . . . . . " 5.—
1/2 esilehekülge . . . . . " 25.—

SISUKORD: 1) A. Oinas: Seadusandlus ja eraettevõtete ametnikud. 2) V. Tehve: Kaupluse personaali tööpäeva pikkus maal ja linnades. 3) Lastega kontoriametnikel ja äriteenijail on õigus saada lisapalka. 4) Sõlmiti esimene kollektiivleping kontoriametnikele Eestis. 5) V. Saul: Eraametnike palgatasemest. 6) I. R.: Töövõimetus vastu kindlustamisest. 7) J. Mihkelson: Kontoriametnike ja äriteenijate elatusmaksumuse tõus ja palgaolud. 8) A. Kaelas: Tsiivilseadustiku eelnõust. 9) K. T.: Kas liig hea elu või passiivsus. 10) E. A. Koja 8. täiskogu koosolek. 11) AKKL nõukogu koosolek. 12) Kutseühingute tegevus. 13) Välismaalt.

Tartu Äriteenijate Kutseühingu peakoosolekust osavõtjad.

Istuvad vasakult: laekur Vares, juh. liige Nagel, prl. Nõrmann, esimees Tints, nõunik sekr. Tehve, juh. liige Kasak ja adv. Lani.

TALLINNA ÄRITEENIJATE KUTSEÜHING SOETAB OMALE NARVA-JÖESUHU TEISE PUHKEKODU

Tallinna Äriteenijate kutseühingu juhtivad tegelased, esimees K. Tammeriga eesotsas, käisid Narva-Jõesuus oma kutseühingule uut puhkekodu vaatamas. Ühtlasi sõlmiti kohapeal arvesse võttes kiiret otsustamise vajadust ka ostu-müügi eeloleping, milline esitatakse kinnitamiseks erakorralisele peakoosolekule 15. mail. Puhkekodu koosneb 1 suuremast ja 1 väiksemast suvilast. Suurem hoone sisaldab endas köögi, 2 esikut, 1 ootetoa, teenijatoa ja 12 mitmesuguses suuruses tuba ühes verandaga. Väiksem hoone koosneb köögist, esikust, 5 toast ja verandast. Peale nende tubade on veel 2 kuuri ja 2 keldrit. Krundi suurus on 350 ruutsülda.

Peaegu kõikides tubades on olemas suurimal või vähemal määral mitmesugust inventari nagu voodid, laudu, toole, pinke, puhvetkappe, riietkappe, kardinaid, armatuure, peegleid, õõkappe, pinke jne.

Majad on säärases korras, et võib neid kohe ilma remondita kasutama hakata. Kuuldavasti on kutseühingul neid maju võimalus osta väga soodsail tingimusel hinnaga 5100 krooni. Kui ostu-müügileping lähemal ajal astub seadusejõusse, siis saavad Tallinna äriteenijad veel tänava suvitada Narva-Jõesuus, oma puhkekodus.

RIIGIKOHTU SELETUS PALGALISE PUHKUSE ALALT.

Nõudja taotleb Kr. 85.— väljamõistmist kostjalt, sest et viimane ei võimaldanud nõudjale, kes oli kostja teenistuses raamatupidajana, neljanädalast puhkust 1938. a., milleks kostja kohustatud olevat Äride ja kontorite töökorralduse seaduse jõul.

Ringkonnakohus on hagi tagasi lükanud, sest et kostja ei olevat keeldunud ülepea puhkust andmast, vaid ta ei ole puhkust anda saanud ainult juuni kuul, ja 31. juulil 1938. a. lahkunud nõudja juba kostja teenistusest.

Kui ringkonnakohus leiab, et kostja ei olevat keeldunud puhkust ülepea andmast, vaid ainult juunikuul, siis ei ole see ringkonnakohtu seisukoha hinnang asjaoludega mitte kooskõlas. Et kostja nõudjale juunikuul puhkust ei võimaldanud, see on õige, kuid tunnistaja, kes seda asjaolu tõestab, seletab ka, et „kostja lubas anda puhkuse oktoobri, novembri kuuldel...“ Äride ja kontorite töökorralduse seaduse § 12 jõul on töövõtjal, kes teeninud vahetpidamata ühes ning samas käitises, peale viie aasta teenistust — nõudja kuulub sellesse töövõtjate liiki — õigus saada puhkust vähemalt neli nädalat ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 1. oktoobrini. Kui kostja keeldus nõudjale puhkust andmast juuni kuul, siis ei ole ta selleks õigustatud, kuid kuni 1. oktoobrini oli ta igatahes kohustatud seda tegema ja kui kostja nõustus lubama puhkust ainult oktoobri või novembrikuudel, siis võrdub see keelule anda puhkust seaduses ettenähtud

ajal. Niisugusel juhtumil peab kostja kandma ka kõik järelused, mis tema seadusevastasest teguviisist tulenevad. Et nõudja lahkus kostja teenistusest 31. juulil, sellel asjaolul ei ole olulist tähtsust, sest kui nõudja oleks teadnud, et ta septembri kuul puhkust saab, mida ta igatahes väga vajas, nagu seda asjast nähtub, siis võib-olla oleks ta püüdnud veel üks kuu pingutada, kuid et puhkuse aeg kauema aja peale väljaspool seaduslikke piire määrati, siis pidi ta teenistusest lahkuma.

(Tshiv. os. t. 115—R—1940. a., ots. 7. VI 1940. a.)

E. A. KODA KAVATSEB KORRALDADA ERAAMETNIKELE EKSKURSIIONI LÄTTI JA LEETU.

E. A. Koda juhatuses on kaalumisel olnud ekskursiooni korraldamine Lätti ja Leetu, tutvumiseks sealsete vaatamisväärsustega, suuremate ettevõtetega, äridega, pankadega jne. Ekskursioon leiaks aset juuli kuu esimesel poolel. Lähemate kavade koostamine ekskursiooni maršruudi ja hinna suhtes on praegu teoksil.

TALLINNA ÄRIDE LAHTIOLEKUAJAKS AASTA LÄBI KELLA 8—17-NI.

Suvel laupäevadel ärid avatud
kella 7—16-ni.

Käesoleva aasta algul esitas Tallinna Äriteenijate Kutseühing Tallinna Linnavalitsusele avalduse, milles paluti muuta praegu kehtivat Tallinna kauplemisaja sundmäärust sääraselt, et kõik ärid, välja arvatud toitainete kauplused, oleksid aasta läbi avatud kella 8-st 17-ni, ning suvekuudel laupäeviti kella 7-st 16-ni.

Selle küsimuse arutamiseks kutsuti kokku linna Sotsiaalosalakonna juurde moodustatud segakomisjon, milline koosneb 7-st linnavalikogu esindajast, 7-st äriteenijate ja kontoriametnike kutseühingute esindajast ja 7-st tööandjate esindajast. Segakomisjon võttis ühel häälel vastu Tallinna Äriteenijate Kutseühingu poolt esitatud äride lahtiolekuaja lühendamise ning otsustas lühendada ka lohtainete kaupluste lahtiolekuaega 1 tunni võrra.

Eeltähendatud segakomisjoni otsused esitati Linnavalitsuse poolt volikogule kinnitamiseks. Volikogu võttis sundmääruste muutmissettepanekud muudatusteta vastu. Uus sundmääruses ette nähtud äride lahtiolekuaeg hakkab kehtima peale seda, kui see on kinnitatud Siseministri poolt.

E. A. KOJA KEELTEKURSUSED LÖPPESID.

E. A. Koda haridustöö toimikonna poolt korraldatud majandusliku inglise keele ja saksa keele loengud lõppesid märtsi lõpul. Inglise keele lektoriks oli mag. J. Variste ja saksa keele lektoriks pr. E. Viiman. Erakordsete aegade tõttu oli tänava keelte kursuste vastu huvi eraametnike seas palju väiksem, kui varemalt.

Seadusandlus ja eraettevõtete ametnikud

A. Oinas, E. A. Koja esimees

Äsjalõppenud talvine seadusandlik hooaeg andis vaid kaks tähtsamat sotsiaalseadust eraettevõtete ametnike olukorra parandamiseks: Tööstuslike ja kaubanduslike käitiste vanade töövõtjate kaitse seaduse (RT. 1939; 116, 896) ja Perekonnaga töövõtjate lisapalga seaduse (RT. 1940, 36, 310).

Esimene neist määrab vanadustoetuse andmise neile töövõtjatele, kes on töötanud ühes ning samas suur- või kesktööstuslikus või kaubanduslikus käitises, kus töötab üle 5 töövõtja, vähemalt 20 aastat ja on jäänud töövõimetuks sel määral, et ei suuda end tööga elatada. Kahjuks käib aga sama seaduses ettenähtud töövõtjate, vanusega 50. eluaastaist kuni 65. eluaasta täitumiseni, töölpidamise kohustus ainult suur- ja kesktööstuslike käitiste kohta. Kuna seadus hõlmab nii vanadustoetuse andmise kui ka töölpidamise kohustuse suhtes kõiki suur- ja kesktööstuse ametnikke, on jäänud kaubanduslike käitiste vanemad ametnikud, nagu nägime, väljaspoole töölpidamise kohustusest. Vanadustoetuse andmise kohustus on aga kaubanduslikes käitistes kehtiv ainult suuremate käitiste, üle 5 töövõtjaga, suhtes, mis tunduvalt kitsendab seaduse ulatust ja väärtust, sest kaubanduslikud käitised kuuluvad suures enamuses väiksemate hulka, kus töövõtjaid 1—5 vahel.

Kõnesolevale seadusele tuleb seega vaadata kui vanade töövõtjate ajutisele abistamise katsele, kui hädaabinõule. Töövõtjaskond jääb ootama Vabariigi Valitsuse poolt lubatud vanaduse ja invaliidsuse vastu kindlustamist kui küsimuse ulatuslikku ja õiget lahendust.

Kuid paraku senine asjakäik ei luba ennustada oodatud üldise kindlustamise peatset elluviimist. Ei oleks sellepärast paha, kui üksikud töövõtjate liigid püüaksid end ise kindlustada ja saavutada endile mitmesuguseid teisi vanade päevade abistamise ja kindlustamise vahendeid. Mõni aasta tagasi oli näiteks kavatsus kutsuda ellu ühistegelistes asutistes töötavate töövõtjate pensionikassa. Asi tuleks uuesti käima panna. Samuti võiksid, näiteks, kindlustuseltsid ellu kutsuda pensionikassa oma ametnikele ja anda sellega eeskujuga kollektiivsele kindlustamisele. Need püüded on ka selletõttu õigustatud, et üldine vanaduse ja invaliidsuse vastu kindlustamine ei annaks kohest abi praegustele vanadele.

Teine sotsiaalseadus — Perekonnaga töövõtjate lisapalga seadus, ei tee enam väljavõtteid kaubanduslike käitiste suhtes, kuid kuna seadus ei kehti käitiste kohta, kus vähem kui 4 töövõtjat, siis jääb tegelikult seaduse alt välja süüsi suur hulk kaubanduslikke käitisi, kus töötab hulk üriteenijaid. Oma seletuses rahvaesinduses härra Sotsiaalminister andis väljavaateid seaduse edaspidisele laiendamisele. Loodame, et see laiendamine hõlmab ka üriteenijaid.

Üldiselt võiks märkida mõlema seaduse puhul seda positiivset asjaolu era-käitiste ametnikele, et on kujunemas endastmõistetavaks asjaks, et töökaitse- ja sotsiaalseadused pannakse maksma juba üldisemal kujul: „töövõtjate“ kohta, seega ka eraettevõtete ametnikkude kohta, mitte aga enam, nagu varemalt, vaid üksikute töövõtjate liikide suhtes. Märgitud asjaolu kujunemiseks on tõhusalt kaasa aidanud, julgeme arvata, Eraettevõtete Ametnikkude Koja tegevus.

Kahjuks jäid rahvaesindusele esitamata kolm eraettevõtete ametnikkonnale väga tähtsat seadust: Haiguskindlustuse, Äride lahtiolekua aja ja Vaimselalaltöötajate töölepinguseadused. Eriti kahju on sellest, et Haiguskindlustuse seaduse eelnõu ei jõudnud rahvaesinduseni. Nimetatud seadusest on eriti huvitatud kaubanduslike käitiste töö-

võtjad, kes seni on olnud ilma haiguskindlustuseta. Kõnesoleva seaduse kohta seletas Riiginõukogus Sotsiaalminister, et seadus esitatakse rahvaesindusele eelseisval sügisel.

Loodame, et selle hädavajaliku seaduse elluviimisega ei teki enam viivitust ja et laialdaste töövõtjate ringkondade õigustatud soovid leiaksid seaduses rahuldamise.

Järjekorras on Vabariigi Valitsuses ka veel kaks teist vajalikku seaduseel nõu: Äride lahtiolekuaja seadus ja Vaimsel alalt töötajate töölepingu seadus. Kõnesolevad seaduseel nõud on juba pikemat aega olnud vastavates ministeeriumites viimistlemisel. Loodame, et nad jõuavad eelseisval sügisel rahvaesinduseni.

Kuigi Äride ja kontorite töökorralduse seadus kindlustas suuremale osale eraettevõtete ametnikele palgalise puhkeaja, jäid kahjuks seaduse alt välja mõned higid ametnikke. Eraettevõtete Ametnikkude Koja poolt algatatud Tehniliste tööjõudude puhkeaja seaduseel nõu puhul on sotsiaalministeeriumis avaldatud arvamist, et tuleks maksta panna uus üldisem puhkeaja seadus eraettevõtete ametnikkude kohta. Kui seda tehakse, mida koda pooldab, siis tuleks ka revideerida kehtivat äriteenijate puhkeajaga ja seda pikendada võrdseks kontoriametnike omaga.

Eelseisvaks vajalikuks seadusandluseks eraettevõtete ametnikkude huvide kaitseks oleks soovida kõigi asjasthuvitatud organisatsioonide ja tegelaste kaasabi ning toetust.

Kaupluse personaali tööpäeva pikkus maal ja linnades

Villem Tehve, E. A. Koja nõunik-sekretär

Eraettevõtete Ametnikkude Koja poolt korraldatud ankeedi andmete läbitöötamine on lõpule jõudmas. Seoses sellega on valminud esimesed arvulised kokkuvõtted eraettevõtete töötavate ametnike ja äriteenijate tööpäeva pikkuse kohta.

Vaadeldes käesolevas kirjutises kaupluse personaali (äriteenijad, kaupl. juhid, ametnikud, kassapid. jne.) tööpäeva pikkust harilikul tööpäeval talvehooajal eraldi maal (valdades) ja linnades, tõestub asjaolu, et eraametnike rühmitusist kaupluse personaali suhtes kõige vähem on korrektsel rakendamist leidnud töökaitse seaduse eeskirjad normaal tööaja pikkuse osas. Kuigi AKT seadus kindlustab äriteenijale linnades 8-tunnise ja maal 9-tunnise normaaltööaja, pole tegelik elu veel suutnud end sellele kohandada. Iganenud äride lahtiolekuaja seadused ja määrused, tööandjate konservatiivsed vaated oma palgateenijate tööjõu säilitamisel, äriteenijate endi jõuetus ja organiseerimatus ning muud tegurid on loonud soodsad eeldused selleks, et kaupluse personaali tööpäeva pikkuse reguleerijaks osutub rohkem kohalik äride lahtiolekuage kui töökaitse seaduse eeskiri. Eriti üksioomanikulistele käitistele juures tekkis töökaitse seaduse eeskirjadele vastuseis, kui selgus, et norm tungib tema äri siseellu, sellesse piirkonda, kus ta senini vaid üksi oli harjunud korraldusi tegema, nii nagu

ta seda tarvilikuks pidas. Töökaitse seaduste eeskirjade täitmise nõudmistele äriteenijate poolt ei tohiks tööandjad suhtuda vaenulikult, sest need eeskirjad ei ole antud tööandja huvide kahjustamiseks. Need ei ole mitte tähtsad ainult töövõtjale, vaid on ka erakordse tähtsusega kogu rahva hügieeni ja tööjõu säilitamise lähtekohalt.

Võrreldes kaupluse personaali tööpäeva pikkust maal (valdades) ja linnas, ilmneb andmeist, et maaline kaupluse personaal töötab harilikul tööpäeval talvehooajal palju pikema tööpäevaga kui töötatakse linnas. Maakaupluse personaalist töötab normaaltööpäeva pikkuses mehi ainult 15,6% ja naisi 36%. Seega 84,4% ehk ümarguselt $\frac{3}{7}$ maakaupluste meespersonaalist töötab üle 9 tunni päevas, sealjuures arvessevõtmata lõunavaheajaga.

Suhteliselt kõige sagedamaks tööpäeva pikkuseks maal on 12 tundi päevas (arvestamata lõunavaheajaga), haarates 35,8% mehi ja 24,0% naisi kaupluse personaalist. Järelikult teevad nad, pühapäeval sooritatud ületunde kaasa arvatud, aastas 1100—1300 ületundi. Kui suures ulatuses neid ületunde arvestatakse ja tasutakse, on eriküsimus ja see leiab käsitlemist ühes edaspidises kirjutises. Kaupluse personaali mees-tööjõududest töötab arvestamata lõunavaheajaga 9,6—10 tundi päevas 12,3%, 10,1—11 tundi päevas 18,2% ja 12,1—13 tundi päevas 9,4%. Isegi üle 13 tunni päevas tööta-

jaid on 5,8% meestest. 48% naistest maa-kauplustes töötab enam kui 10 tundi päevas.

Need andmed kõnelevad küllalt selget keelt kaupluse personaali tööpäeva pikkusest valdades, kui veel arvesse võtta ka seda, et maalise kaupluse personaali rõhuval enamusel jääb saamata AKT seadusega garanteeritud 24-tunnine nädala puhkepäev.

Pisut teistsugusem on kaupluse personaali linna kolleegide tööaeg. AKT seadus on nende tööpäeva ette näinud 8-tunnisena, s. o. 1 tunni võrra lühemana kui see on äriteenijail maal. Ankeedi andmeil ligi pooled meeskaupluse personaalist töötavad 7,6—9 tundi päevas, kuna alla 7 tunni töötab 12,1% äri meespersonaalist, seega kokku 61,7% meestest töötab normaaltööpäeva pikkuse raames, arvestamata sinna juurde lõunavaheaga. Meestest paremas olukorras on naised nii maal, kui ka linnas. Naispersonaalist töötab AKT seaduses

ettenähtud normaaltööpäeva pikkuses 68,3%, ehk üle $\frac{2}{3}$ linnade nais äriteenijaist.

Kuigi maalise kaupluse personaaliga võrreldes on nende linna kolleegid paremas olukorras, ei õigusta see viimaste olukorda pidama rahuldavaks, sest linnadeski, eriti kolmanda astme linnades, on küllaldaselt neid ärisid, kes hoiavad oma teenijaid tööl isegi 12—13 tundi päevas. Ankeedi andmeil töötab 38,3% mehi enam kui 8 tundi päevas, sealjuures arvesse võtmata lõunavaheaga. Naiste protsent on selles osas 31,7. Järelikult töötab $\frac{1}{2}$ naistest üle normaal tööaja.

Üle 10 tunni päevas töötab linnas mehi 7,1% ja naisi 4,2%. Kõik üle normaal tööaja pikkuse sooritatud töötunnid tuleks lugeda ületundideks. Kui eelnevast selgub, et normaal tööpäeva pikkusest kinnipidamine jätab palju soovida, siis peame küsima, mis on selle põhjuseks. Maal valdades on suuremaks põhjuseks tarbetult laiaks paisutatud äride lahti-oleku aeg, kuna linnades kaaslevad sellega veel muud märgilised põhjused. Üheks niisuguseks põhjuseks on töökuhjumine. 49% meesametnike ja 42,7% naisametnike üldarvust peavad tegema ületunde töö kuhjumise tõttu. Järelikult püütakse ettevõtteis vältida kulutusi tööjõu juurdevõtmisel, mille tõttu töökoorem ületab töötavate ametnike koosseisu võimed normaal tööaja kestel.

Kokku võttes ankeedi andmeid tööaja pikkuse kohta (vt. juuresolev tabel), mis on koostatud küll talvehooaja kohta, kuid on üldjoontes kehtivad ka suvehooaja kohta, tuleb kaupluse personaali harilikku tööpäeva pikkust lugeda seaduse eeskirjadele mittekohaldatuks. Töövõtjad on kogu ajaloo vältel võidelnud lakkamatult lühendatud tööpäeva seadusliku kehtimapaneku eest. Eraettevõtete Ametnikkude Koda kasutas omalt poolt kõik võimalused AKT seaduse elluviimisel, et anda eraametnikele seadusega kindlaksmääratud tööpäeva. Ametnikud peavad nüüd koos kutseühingutega kojale appi tulema, et need normid ka tegelikult ellu viiakse.

Kauplusepersonaali tööpäeva pikkus harilikul tööpäeval talvehooajal

Töötundide arv päevas (arvestamata lõunavaheaga)	valdades (maal)		linnades	
	Mehed %	Naised %	Mehed %	Naised %
—6	—	—	1,2	2,8
6,1—6,5	—	—	0,6	0,8
6,6—7	—	—	5,4	4,5
7,1—7,5	0,6	—	4,9	5,9
7,6—8	6,2	12,0	49,6	54,3
8,1—8,5	1,0	4,0	9,9	7,4
8,6—9	7,8	20,0	12,7	12,9
9,1—9,5	2,9	10,7	2,8	2,5
9,6—10	12,3	5,3	5,8	4,7
10,1—11	18,2	18,7	3,6	2,5
11,1—12	35,8	24,0	2,3	1,3
12,1—13	9,4	5,3	0,2	—
13,1—	5,8	—	1,0	0,4
Kokku:	100	100	100	100

Lastega kontori ametnikel ja äriteenijail on õigus saada lisapalka

Riigikogu võttis vastu Perekonnaga töövõtjate lisapalga seaduse. Seadus viiakse ellu määrustega. Seaduse alla kuuluvad ainult need ärid ja kontorid, kus on rohkem kui 3 teenijat

Riigikogu võttis vastu ja Riigi Teatajas (1940, 36, 310) kuulutati välja Perekonnaga töövõtjate lisapalga seadus, mille eeskirjad viiakse arvatavasti kõige lähemal ajal ellu Sotsiaalministri poolt antud määrustega.

Selle seaduse alusel on õigus Lisapalga Kassast saada laste eest lisapalka kõikide nende äride, kaupluste, ladude ja nende kontorite ning muude büroode, kantseleide, pankade, kindlustusseltside ja vahenduskontorite ametnikkudel ja äriteenijail, kus

töötab alaliselt rohkem kui kolm teenijat.

Lisapalga saamist õigustavad lapsed kuni nende 16-aastaseks saamiseni. Lapsed, kes jätkavad õppimist koolis või õppelepingu põhjal käitises õpilasena, õigustavad lisapalga saamist kuni nende 18-aastaseks saamiseni.

Lisapalka ei makseta selle seaduse järgi neile kontori ametnikele ja äriteenijale, kellel on õigus saada lasteabiraha eriseaduste või määruste alusel või kelle töö-

leping ei kesta sama tööandja juures järjest kahte nädalat.

Lisapalga saamise õigust ei ole ka neil, kelle kuupalk on suurem kui 150 krooni.

Lasteks, kes annavad kontoriametnikele ja äriteenijatele lisapalga saamise õiguse, loetakse ta perekonnas elavad: lihased ja lapsendatud lapsed, teise abikaasa eelmisest abielust sündinud lapsed ja meestöövõtja lapsed ja vennad ning õed, kui nad on töövõtja täielikul ülalpidamisel, ja nende vanemad on surnud või ei suuda ülal pidada oma lapsi töövõimetuse ja sissetulekute puuduse tõttu.

Lisapalga saamise õigus algab ühel ajal töötasu saamise õiguse tekkimisega, kui töövõtja — ametnik või äriteenija esitab Lisapalga kassale Sotsiaalministri määrusega nõutud tõendid ja teated määratud tähtaajal ja korras. Töövõtjal, kes temalt nõutavaid tõendeid ja teateid määratud tähtaajal ei esita, on õigus saada lisapalka arvates sellest päevast, mil ta need on esitanud.

Lisapalga saamise õigus lõpeb töövõtjal töötasu saamise õiguse lõppemisega, erandiga selle aja eest, mil töövõtja on töövõimetu ja saab sundkindlustusele kuuluvana haigusraha kas haigekassalt või tööõnnetuskindlustuse asutiselt.

Kontoriametnik või äriteenija peab Lisapalga Kassat informeerima igast muudatusest, mis põhjustab lisapalga maksmise lõpetamist või selle suuruse muutmist. Rohkem väljamakstud lisapalk nõutakse tagasi ühes 1% viivitusrahaga kuus.

Lisapalga maksmine toimub kord kuus, kui Sotsiaalministri määrusega selleks ei määrata lühemaid või pikemaid tähtaegu.

Kui mees ja naine on mõlemad säärases teenistuses, mis annab õiguse lisapalga saamiseks käesoleva seaduse alusel, siis maksetakse lisapalka ainult mehe teenistuse järgi. Kui kas mees või naine on säärases teenistuses, mis õigustab saama eriseaduste või määruste alusel lasteabiraha või lisapalka selles seaduses ettenähtud fondist, siis ei ole töövõtjal õigust lisapalga saamiseks käesoleva seaduse alusel.

Mis puutub lisapalga suurusesse ja normidesse, siis maksetakse lisaraha ainult tööpäevade eest ja järgmises suuruses: esimeselt lisapalga saamist õigustavalt lapselt 16 senti, teiselt 24 senti ja kolmandalt ja igalt järgmiselt lapselt 32 senti tööpäeva eest. Kuupalga alusel töötavatele maksetakse lisapalka 25 tööpäeva eest kuus.

Nendest normidest nähtub, et 3 lapsega ametniku- või äriteenija palk võib tõusta lisapalga näol kuus 18 krooni võrra. Lisapalga Kassa juhatus ja samuti ka Sotsiaalminister võivad lisapalga norme suurendada, kuid mitte üle 3,8% lisapalga maksmise perioodi eest töövõtjale maksetavast sellest töötasust, mille alusel käesoleva seaduse järgi võetakse lisapalga makse.

Lisapalga Kassa tegutseb Vabariigi Valitsuse poolt antud põhikirja alusel. Kassa omab juriidilise isiku õigused ja ta tegevuspiirkonnaks on Eesti Vabariik. Lisapalga Kassa koosseisu kuuluvad sündus-

likult kõik need tööstusliikud käitised, pangad, kontorid, bürood, ärid ja laod, kelle ametnikel ja teenijail on õigus saada lisapalka laste eest.

Sotsiaalminister määrab, milliseid andmeid on tööandjad kohustatud andma Lisapalga Kassale, samuti missuguseid selle seaduse teostamiseks vajalikke raamatuid on nad kohustatud pidama. Lisapalga Kassa ametnikel on õigus revideerida käitiste raamatuid ja kontrollida andmete ja teadete tõelevastavust.

Lisapalga maksmine ametnikele või äriteenijatele võib toimuda kas Lisapalga Kassa kaudu vahetult või ettevõtte valdaja kaudu. Kassa peab oma juures nende käitiste nimes- tikku, mille valdajad on kohustatud osa võtma Lisapalga Kassast.

Kassa organiteks on nõukogu, juhatus ja revisjonikomisjon. Nende organite moodustamise kord nähakse ette vastavas põhikirjas. Nõukogu koosneb Lisapalga Kassa koosseisu kuuluvate käitiste valdajate ja töövõtjate esindajaist, kusjuures töövõtjate esindajate arv võib olla 25% nõukogu liikmete arvust. Nõukogu ja juhatuse seadus- ja põhikirjapärased otsused on kohustuslikud kõigile kassa koosseisu kuuluvate käitiste valdajatele. Nende kohustuste mittetäitmise eest võib kassa juhatus käitise valdajat või juhatajat karistada nõukogu poolt määratud alustel korraldustrahviga kuni 100 kroonini, korduvatel juhtudel kuni 250 kroonini. Kassa juhatuse liikmeist määrab ühe Sotsiaalminister, teised valib nõukogu.

Kassa tulud koosnevad tööandjatelt võetavast lisapalga maksudest, kassa varade ja ürituste tuludest ja muudest sissetulekutest.

Lisapalga maksmiseks ja tagavara kapitali moodustamiseks ja muude kulude katmisega seosesolevate kulude katmiseks vajalikud summad jaotatakse kassa koosseisu kuuluvate käitiste valdajate (tööandjate) vahel lisapalgamaksudena, töövõtjatele makstud töötasu alusel. Tööandjad maksavad Lisapalga Kassale lisapalga makse töövõtjatele makstud igasuguse töötasu kogusummal, vahet tegemata, kas see töötasu on makstud lastega või lasteta töövõtjatele.

Tähtjaks tasumata lisapalgamaksud nõutakse sisse administratiivkorras ühistel alustel riigimaksuvõlgade sissenõudmisega ühes 1% viivitusrahaga kuus. Kui ettevõtte valdaja poolt antud andmed ei ole kassa juhatuse arvates usaldusväärsed, siis määrab lisapalgamaksude suuruse kindlaks kassa juhatus temal kasutada olevail andmeil.

Lisapalgamaksudest laekunud tuludest kantakse osa summe kassa juures asuva lisapalga tagavara kapitali arvele, kuni see ulatab määratud suuruseni.

Kaebusi kassa juhatuse otsuste peale võivad esitada nii tööandjad kui ka töövõtjad 2 nädala jooksul otsuse teadaasaamise päevast. Vastulausele järgnenud otsuste peale käitiste valdajate ja töövõtjate kaebused esitatakse kinnitusametile käitise asukoha järgi.

Lisapalga Kassa tegevuse järgi teostab järelevalvet Sotsiaalministeerium oma ametisikute kaudu, revideerides, kontrollides ja nõudes seletusi asjaajamise kohta. Kassa nõukogu otsused kinnitatakse Sotsiaalministri poolt. Sotsiaalminister võib tagandada kassa juhatuse või revisjonikomisjoni, kui need on tegutsemisvõimetud või kalduvad kõrvale seadus- ja põhikirja nõuete täitmisest. Sotsiaalminister võib nõuda kassa juhatusest kassa teenistuses olevate isikute teenistusest vabastamist, kui ta leiab, et viimased ei suuda täita oma ülesandeid või et nende tegevus on riigi või Kassa huvides kahjulik.

Sotsiaalministri määrusega määratakse

eriti alalise töötamise mõiste, töövõimetuse tunnused ja selle kindlakstegemise kord, millised käitised loetakse tööstuslikuks käitiseks, ärideks ja kontoriteks käesoleva seaduse mõttes jne.

Tähtajad, milledest alates algavad käitiste valdaja lisapalga maksu maksmist ja millest alates on Lisapalga Kassa kohustatud maksma lisapalka, määrab Sotsiaalminister.

Loodetavasti antakse Vabariigi Valitsuse poolt lähemal ajal Lisapalga Kassa põhikiri. Selle põhikirja suhtes on Eraettevõtete Ametnikkude Koda oma seisukohad teatanud Sotsiaalministeeriumile.

Sõlmiti esimene kollektiivleping kontori- ametnikkudele Eestis

Kollektiivleping Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu ja Tallinna Ühise Haigekassa vahel parandab kontoriametnikkude teenistustingimusi. Uusi ametnikke palgatakse ainult Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu kaudu

Hiljuti sõlmiti Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu juhatuse ja Tallinna ühise Haigekassa juhatuse vahel kollektiivleping haigekassa kontoriametnikkude teenistuslepinguliste tingimuste kohta 1929. a. kehtima pandud kollektiivlepingute seaduse alusel.

See on üldse esimene kollektiivleping Eestis, milline püüab kollektiivselt korraldada vaimsel alal töötajate teenistustingimusi ja palgaolusid. See võimaldus Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingul eeskätt selletõttu, et Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnikud peaaegu kõik kuulusid kutseühingu liikmeskonda. Kollektiivlepingu üks allakirjutatud tekst saadeti Sotsiaalministeeriumi töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonnale.

Selle kollektiivlepingu üheks pooleks on töövõtjate-kontoriametnike kollektiiv, milline praeguses olustikus suudab töövõtjate majanduslikke huvisid kaitsa tööandjate vastu kõige tõhusamalt. See kollektiivleping sisaldab minimaalnormide kogu, mille järgi tööandja T. Ü. Haigekassa ja tema kontoriametnikkude vahel sõlmitud või tulevikus uute kontoriametnikega sõlmivad teenistuslepingud peavad vastama kollektiivlepingu eeskirjadele ja vastava seaduse nõudeile (Kollektiivleping. sead. (R. T. 1929). Kollektiivle-

pingu eeskirjadele mitte vastavad tingimused on tühised ja neid asendavad kollektiivlepingu eeskirjad. Tööandja võib kehtima panna ettevõttes oma ametnikele paremad töökorraldused, tingimused, sisekorra määrused, kõrgemad palkade normid, mitte aga madalamaid, kui kollektiivlepingus ette nähtud. Et tööandja tõesti neid eeskirju täidaks, selleks on ette nähtud sanktsioonid, mille järgi eeskirjade rikkumise puhul iga üksiku paragrahvi eest tuleb tasuda trahvi Kr. 100.— suuruses.

Sõlmitud kollektiivlepingu esimesed alged ulatuvad tagasi 1935. a. lõpule, mil tolleaegne Tallinna Äri- ja Kontori-Kantslei- ja Kooperatiivteenijate ühing tegi Tall. üh. Haigekassa juhatusele kollektiivlepingu sõlmimise ettepaneku. Haigekassa peakoosolekul ei saanud kavand soovitud häälteenamust ning lükati tagasi.

1940. a. algul, mil kõik haigekassas töötavad kontoriametnikud olid peaaegu eranditult organiseerunud Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingusse, pandi kollektiivlepingu sõlmimise mõte uuesti liikuma. Kutseühingu juhtivate organite poolt töötati välja kollektiivlepingu esialgne kavand, milline vaadati läbi Eraettevõtete Ametnikkude Koja nõuniku V. T e h v e poolt. Pa-

randatuna ja viimistletuna kollektiivlepingu kavand esitati Tall. Üh. Haigekassa juhatusesele peale seda, kui kutseühing oli haigekassa kontoriametnikele korraldanud ses küsimuses 2 koosolekut. Nendel koosolekutel leidis kollektiivlepingu sõlmimine üldist hääskiitmist.

1940. a. veebruari algul esitas Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühing haigekassa juhatusesele lepingu kavandi läbivaatamiseks ja kaalumiseks. Moodustati kutseühingu esindajaist ja haigekassa esindajaist segakomisjon koos seisus A. Pirson, G. Toompuu ja A. Masing tööandjate esindajaina ja A.

Kruuk, N. Ruus ja R. Pappel kontoriametnike esindajaina.

Nõupidamistel jõuti kollektiivlepingu üksikutes eeskirjades ühisele kokkuleppele ja peale redaktsioonilisi viimistlemisi kirjutati kollektiivleping T. Ü. Haigekassa ja Tall. Kontoriametnikkude Kutseühingu juhatusese poolt alla, kehte algusega 15. märtsist 1940. a.

Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingul on sõlmimisel kollektiivlepingud ka teiste ettevõtetega nende ametnike töö- ja teenistustingimuste parandamiseks.

Sõlmitud kollektiivleping on alljärgnev:

KOLLEKTIIVLEPING.

Käesolev kollektiivleping on sõlmitud ühelt poolt Tallinna Ühise Haigekassa juhatusese ja teiselt poolt Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu juhatusese vahel Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnike töö- ja palgatingimuste kohta.

A. Üld- ja teenistuslepingulised eeskirjad.

§ 1. Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnikke ja õpilasi palkab teenistusse Tallinna Ühise Haigekassa juhatus. Teenistuse alguseks loetakse esimene tööpäev. Kuid kollektiivleping ametniku või õpilase kohta hakkab kehtima päälle kahe nädalalist prooviaega.

Märkus: Kõik käesoleva lepingu eeskirjad kohaldatakse niihästi kõigi Tallinna Ühise Haigekassa teenistuses olevate ametnikkude kui ka õpilaste kohta.

§ 2. Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnikkeks võivad olla Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu liikmed. Uusi kontoriametnikke on Tallinna Ühise Haigekassa juhatus kohustatud teenistusse võtma Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu kaudu.

Selle paragrahvi nõue ei ole kehtiv isikute kohta, kes on palgatud ajutiste tööde päälle.

Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu juhatusese nõusolekul võivad Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnikkeks olla ka teiste kutseühingute liikmed ja teised isikud.

§ 3. Tallinna Ühise Haigekassa juhatus võib põhjuseid ettetuues lõpetada ametnikuga teenistuslepingu, teatades sellest ametnikule vähemalt kaks kuud ette. Ametnik oma poolt võib lõpetada teenistuslepingu kahe nädalase etteteatamisega.

§ 4. Ametnikul, kellele vallandamisest on Tallinna Ühise Haigekassa juhatusese

poolt etteteatatud, on õigus teenistusest puududa kuni seitse päeva uue teenistuskoha otsimiseks, sellest üks päev etteteatades, mille jooksul ta saab teenistustasu edasi.

Kriminaalsüüteo toime pannud ametniku võidakse Tallinna Ühise Haigekassa juhatusese poolt vallandada päeva pealt.

§ 5. Juhtumil, kui ametnik katkestab teenistuslepingu temast olenematuil põhjusil (vääramatava võimu või sõjaväesundteenistuse puhul), maksetakse temale kahe kuu vältel pool palka edasi, kui Tallinna Ühise Haigekassa juhatus loeb lepingu katkestamise põhjused küllaldaselt mõjuvaiks.

§ 6. Sõjaväesundteenistusest vabanenud ametnikul on õigus saada tagasi oma endine teenistuskohalt peale sõjaväeteenistuse lõppu, kui see aga võimalikuks osutub, siis võimaluse korral samapalgaline koht.

B. Teenistustasu.

§ 7. Tallinna Ühine Haigekassa maksab oma ametnikele palka Tallinna Ühise Haigekassa peakoosolekul vastu võetud palgaredeli järgi. Palgamaksmine toimub kaks korda kuus.

§ 8. Tallinna Ühine Haigekassa maksab oma ametnikele, kelle kuupalk on kuni 150 krooni, lasteabiraha. Lasteabiraha maksetakse: esimese lapse päält 4 krooni, teise lapse päält 6 krooni ja iga järgmise lapse päält 8 krooni kuus. Lasteabiraha saamise õigus on haigekassa ametnikul, kellel lapsed abiõiguslistena haigekassas registreeritud.

Neile haigekassa ametnikele, kes teenistuses seisavad osalise tööajaga, maksetakse lasteabiraha proportsionaalselt tööajale.

§ 9. Tallinna Ühine Haigekassa maksab oma ametnikele teenistusvanu-

setasu vastavalt Tallinna Ühise Haigekassa peakoosolekul 6. mail 1939. a. vastuvõetud otsusele.

- § 10. Tallinna Ühise Haigekassa annab kõigile kontoriametnikele tööriivastuse (kitli).
- § 11. Iga-aastasest Tallinna Ühise Haigekassa eelarvekomisjonist ametnike palgade osas võtab sõnaõigusega osa Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu esindaja.

C. Tööaeg.

- § 12. Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnike normaaltööaeg ei või tõusta üle nende normide, mis on ettenähtud Aride- ja kontorite töökorralduse seaduses kontorite tööaja kohta (RT 1938, 42).
- § 13. Ületunnitoid võidakse teha ainult äärmise tarviduse korral ja ainult sel määral, mis on tarviline kontori normaaltöökäigu katkemise vältimiseks. Pühapäevadel ja pühadel sooritatud ületundide eest tasutakse vähemalt sada protsenti kõrgemalt, kui normaaltööaja eest. Inventuuri puhul pühapäevadel sooritatud tööde eest maksetakse ületunnitasu viiskümmend protsenti.
- § 14. Laupäevadel ning pühade eelpäevadel lõpeb Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnike normaaltööaeg üks tund varem kui äripäevil.
- § 14. Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnikel on õigus juhatus eriotsusel töölt puududa palga edasisaamisega perekondlistel või muudel põhjustel kuni kolm päeva.

D. Puhkus.

- § 16. Igal aastal, ajavahemikul 1. maist kuni 30. septembrini on Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnikel, kes on teeninud vahetpidamata haigekassas vähemalt üks aasta, õigus saada katkestamata palgalist puhkust vähemalt üks kuu, neil, kes on Tallinna Ühise Haigekassa teenistuses olnud vähemalt kuus kuud, on õigus poole kuulisele katkestamata palgalisele puhkusele eeltähendatud ajavahemikus.
- § 17. Juhtumil, kui ametnik haigestub puhkuse ajal, ei või haiguseaega arvata puhkeaja hulka.

Tallinna Ühise Haigekassa juhatus ja ametnike kokkuleppel võib ametnik saada puhkeaga ka väljaspool § 16 ettenähtud ajavahemikku.

E. Õpilased.

- § 18. Praktikantidele ja õpilastele maksetakse tasu alates esimesest tööpäevast.

F. Lõppeeskirjad.

- § 19. Tallinna Ühise Haigekassa kontoriametnike kahel esindajal on õigus nõuandvalt osa võtta kõigist Tallinna Ühise Haigekassa kontoritööde korraldamise, ratsionaliseerimise ja kontoritööde kooskõlastamise koosolekuist.
- § 20. Käesolev kollektiivleping on sõlmitud määramata aja pääle kehtivusega 15. märtsist 1940. a. Mõlema poole vastastikusel nõusolekul võib kollektiivlepingut muut, sellest etteteades Sotsiaalministeeriumile.

Pooled võivad lõpetada kollektiivlepingu, sellest teatades kirjalikult vastaspoolele, vähemalt üks aasta ette.

- § 21. Kui Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu valitud juhatus lakkab olemast, kaotavad kehtivuse käesoleva kollektiivlepingu §§ 2. ja 11.
- § 22. Tallinna Ühise Haigekassa juhatus kohustub tasuma Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingule igakordse käesoleva kollektiivlepingu üksikparagrahvi rikkumise eest Kr. 100.— (üks sada) kutseühingu toetuskassasse.
- § 23. Käesoleva lepingu eeskirjade täitmise ja tõlgendamiseiga ühenduses olevate küsimuste selgitamiseks kutsutakse kokku lepinguosaliste vaheline komisjon, kus mõlemad pooled on võrdselt esindatud.

Juhul, kui komisjonis ei saavutata kokkulepet, otsustab küsimuse kohus ühe lepinguosalise nõudel.

Tallinnas, 5. märtsil 1940. a.

Tallinna Ühise Haigekassa juhatus.
(Allkirjad.)

Tallinna Kontoriametnikkude
Kutseühingu juhatus.
(Allkirjad.)

Eraametnikkude palgatasemest

Vello Saul, E. A. Koja peasekretär

Seoses viimastel kuudel märgatavalt tõusnud elatusmaksumusega, on eraametnikkude üheks tõsisemaks päevaküsimuseks kujunenud palgade tõstmise probleem.

E. A. Koja täiskogu ja juhatus on seda kü-

simust põhjalikult kaalunud, sealjuures arvestades koja poolt 1939. a. korraldatud ankeedi tulemusi ja tunduvalt tõusnud hinnataset. Leiti, et palgade tõstmine osutub praeguses olukorras möödapääsematuks.

Viimane eraametnike büdžeti uurimine toimus 1937. a. Sellest nähtub, et täistarbija elatiskulud 1937. a. aprillist kuni 1938. a. märtsini olid Kr. 836.—. Peale selle tuleb arvestada asjaoluga, et 1937. a. oli elatusmaksumuse üldindeks 96,9, märtsis 1940. a. aga 122,0, seega vahe 25,9%.

Lisades 1937. a. tarbimiskuludele juurde elukalliduse tõusu, saaksime käesoleva aasta tarbimiskulud ühe perekonnas elava täistarbija kohta Kr. 1089.—, ühe üksikult elava isiku kohta Kr. 1634.—, kahe perekonnaliikme kohta, milles 1,8 täistarbijat — Kr. 1960.—, kolme perekonnaliikme kohta — Kr. 2478.— ja nelja perekonnaliikme kohta Kr. 3304.—. Kui võrd eraametnike palgad võimaldavad eeltoodud väljaminekute katmist, selleks pöördume arvulise materjali juurde, mida leiame 1939. a. ankeedi tulemustest.

Juuresolev tabel (nr. 1) on praegusele olukorrale käsitatav väikese muudatusega, millise asjaolu ka arvesse võtame. Nimelt, võrreldes 1937. a. palgatasemeid käesoleva aasta omadega, siis peab tähendama, et nelja aasta kestel eraametnike palgad on tõusnud keskmiselt ca 10%.

Märkimisväärne on, et leidub ettevõtteid, kus võimalust mööda on ametnike majanduslikke huve silmas peetud ning vastavalt sellele ka palgade tõstmises vastu tulnud, kuid on terve rida käitisi, kus on võrreldes läinud aastaga palku kärbitud.

Tabel nr. 1.

Eraametnike (meeste) leibkondade ositus leibkondade üldise aastasissetuleku ja liikmete arvu järgi leibkonnas 1938. a. 1939. a. ankeedi andmeil Tallinnas (%).

Leibkonna sissetulek 1938. a. Kr.	Liikmete arv leibkonnas.			
	1.	2.	3.	4.
— 480	0,3	—	—	—
481— 600	1,5	0,2	0,5	—
601— 720	3,4	1,4	0,5	—
721— 840	6,4	1,2	0,3	—
841— 960	12,3	4,4	2,7	1,8
961—1080	10,7	4,4	3,0	0,9
1081—1200	12,6	7,0	3,8	1,3
1201—1500	18,4	12,9	13,0	9,7
1501—1800	11,3	17,3	17,7	10,2
1801—2100	7,7	11,9	12,8	13,7
2101—2400	4,9	10,0	9,0	10,6
2401—2700	2,8	9,1	10,1	11,5
2701—3000	2,8	5,6	6,2	10,2
3001—3300	1,2	3,0	4,1	5,8
3301—3600	0,9	3,7	4,9	4,4
3601—	2,8	7,9	11,4	19,9
Kokku	100	100	100	100
Arvestatud leibkondade arv	326	429	368	226

Tabelist nähtub, et büdžetiuurimisel fikseeritud alla elatustaseme elatakse järgmiselt:

Üksikult elavaid eraametnikke ja äriteenijaid — 65%, kaheliikmelisi perekondi — 50%, kolmeliikmelisi perekondi — 60% ja neljaliikmelisi perekondi — 70%.

Nagu toodust järeldada võib, on arvulised andmed masendavad. Kas on selles olukorras leida pehmemdavaid asjaolusid, mis kuidagi õigustaksid eraametnikkonnas valitsevat majanduslikult rasket olukorda?

Arvestades praeguse erakordse ajaga, kus kõik ühiskonnakihid peavad pingutusi kandma, on ehk mõeldav teatud kokkuhoiu teostamine tarbimiskulude piiramise näol.

Lähtudes büdžeti uurimise andmeist, oleks ehk võimalik kokkuhoiu teostada hariduskultuuri, kirjavahetuse, reisikulude, heategevuse, alkoholi ja tubaka arvel ning teeme seda Kr. 149.— suuruses summas ühe täistarbija kohta aastas, kuid küsitav on, kas sarnane kärpimine üldrahvamajanduslikust seisukohast on soovitatav, kuna see rahvamajanduse teistele osadele mõjuks halvavalt.

Vastavalt kärpimisele kujuneksid eraametniku tarbimiskulud aastas ühe täistarbija kohta järgmiselt:

1) Toit	Kr. 249.—
2) Korterikulud (arvestamata korteri sisustus)	„ 90.—
3) Küte ja valgustus	„ 36.—
4) Riietus ja jalanõud	„ 135.—
5) Puhastuskulud	„ 20.—
6) Arstiabi ja tervishoid	„ 27.—
7) Maksud	„ 10,5
8) Haridus ja kultuur	„ 50.—
9) Kirjavahetus ja reisikulud	„ 15.—
10) Võlgade % %	„ 2,5
11) Väljaspool elavate perekonnaliikmete ülespidamine ja alimendid	„ 12.—
12) Suitsetamiskulud	„ 10.—
13) Muud lõbustused (alkohol jne.)	„ 20.—
14) Majateenimine ja heategevus	„ 10.—
Tarbimiskulud kokku	Kr. 687.—

Sellele summale juurde arvates kuni 1940. a. märtsikuuni elatusmaksumuse tõus 25,9% — saaksime tarbimiskulud aastas ühe perekonnas elava täistarbija kohta . . . . . Kr. 865.— ühe üksikult elava isiku kohta . . . . . „ 1300.— kahe perekonnaliikme kohta . . . . . „ 1557.— kolme perekonnaliikme kohta . . . . . „ 1968.— nelja perekonnaliikme kohta . . . . . „ 2624.—

Kui nüüd pöörduda tagasi eelmise tabeli juurde ja võrrelda seal näidatud sissetulekuid kärbitud tarbimiskuludega, siis selgub, et büdžeti uurimisel fikseeritud alla kärbitud elatustaset elavaid eraametnikke on

üheliikmelisi leibkondi	47,2%
kaheliikmelisi leibkondi	28,6%
kolmeliikmelisi leibkondi	41,5%
neljaliikmelisi leibkondi	48,2%

Järjekult, võttes tarbimiskulutusi isegi kärbitult, osutub eraametnike praegune palgataste liiga madalaks.

Eraametnikkond on seni palgatõstmise probleemile võinud reageerida äärmise tagasihoidlikkusega ja piüdnud mõista raskusi, mis lasuvad ettevõtjaskonnal, kuid arvestades seda, et praegune olukord võib kauemini kesta ja et eraametnikkond, kui küllalt kaaluv osa meie tarbijaskonnast, võib saada veel tundavamalt välja lülitatud tarbijate ringist, tuleb eraametnikkonna majandusliku seisukorra selgitamist ja parandamist pidada õigustatuks.

Tabel nr. 2.

Eraametnike ositus põhipalgaredeli järgi
1939. a. augustis (%) (tabel nr. 2).

Põhipalk kuus Kr.	Mehed	Naised
— 30	0,4	2,0
31— 40	0,6	4,7
41— 50	1,9	11,3
51— 60	3,4	16,0
61— 70	6,2	14,5
71— 80	9,4	15,4
81— 90	8,5	11,0
91—100	10,3	8,0
101—125	16,9	9,4
125—150	14,2	5,4
151—175	6,9	1,0
176—200	8,0	0,8
201—225	3,2	0,1
226—250	3,3	0,2
251—275	1,2	—
276—300	1,8	0,1
301—350	1,9	0,1
351—400	0,9	—
401—450	0,3	—
451—	0,7	—
Kokku	100	100
Arvestatud ametnike arv	3273	2080
Keskmine põhipalk kuus (mediaan)	113,8	71,0

Pealegi ei saa märkimata jätta, et eraametnikkond on tunduvalt erinev mõnestki teisest ühiskonnakihist, kuna eraametnike elukutses on vägagi kaaluv ja oluline osa usaldusel ja

vastutusel, mis on määrava tähtsusega ettevõtte hea käekäigule ja arengule.

Seoses palkade probleemiga pöördus E. A. Koda ettevõtjate esinduste poole sooviga, et viimane võtaks kaalumisele eraametnikkonna palkade taset ning tunnistas selle tõstmise vajalikuks.

Tööandjate esindus andis üldise palkade tõstmise suhtes eitava vastuse ja mainis, et üldine palkade tõstmine viiks hindade tõusule ja ostujõu langusele; võimalikuks peetakse palgataseme korrigeerimist madalamas palkade kategoorias, s. o. palgad alla kr. 50.— kuus.

Sellest tuleb järeldada, et tööandjad tunustavad seisukohta, kui elatiskulud on tõusnud üle teatava maksimumi, peab ka palk tõusma. Seepärast vaieldust võiks tekitada vaid elatusmaksumuse teatud keskmise määramine, mis tarvilik äraelamiseks. Tundub, et selliseks keskmiseks on tööandjad arvanud palga kr. 50.— kuus, kuna alla selle normi olevad palgad kuuluksid tõstmisele.

Käesolevas kirjutises eelpooltoodud andmeid aga selgus, et elatusmaksumuse tase on kaugelt kõrgem, mispärast palkade korrigeerimine peaks aset leidma kaugelt laiemas ulatuses. Mis puutub kartusse, et palkade tõstmine viiks hindade tõusule ja ostujõu langusele, siis ei saa seda küllalt põhjendatuks pidada põhjusel, et palgad, mis võimaldavad rahuldada vaid normaalset tarvidust, olles elatusmaksumuse piires, ei tohiks saada hindade tõusu põhjustajaks. Pealegi kuuluvad meil hinnad reguleerimisele riigivõimu kaudu samuti, kui seda toimitakse paljudes välismaades, kus kindlad hinnad kehtivad kõigi tähtsamate ainete kohta.

Töövõimetuse vastu kindlustamise küsimusi, eriti eraametnikkonnas

I. R.

Teoks saaval vanaduse ja töövõimetuse vastu kindlustamisel vajavad ligemat käsitlemist mõningad eraametkonna eriküsimused sellel alal. Üheks tähtsamaks küsimuseks kindlustamisel töövõimetuse vastu on küsimus sellest, millisele töövõimetuse mõiste määrattele kindlustus rajatakse. Just töövõimetuse määratelu alal esinevad kõrvalekaldumised eraametkonna ja muude kindlustatute liikide vahel.

Töövõimetuse määratlus võib lähtuda kolmelt erinevalt seisukohalt. Nimelt võidakse lähtuda, kas kehalisest (füüsilisest) töövõimetusest või kutsevõimetusest või üldisest töövõimetusest.

A. Kehaline töövõimetus.

Kehalise töövõimetuse mõiste on

tihedas seoses kehalise vigastamatusega. Kehaline töövõimetus tähendab kehaliste jõudude vähenemist, tõkestumist ja mittekölbulikkust mõne keha organi või funktsiooni kaotuse, moonumise või hävimise tõttu. Kehaliste jõudude häving, vähenemine või nende kadu tuleb võrrelda normaalse, kõiki kehaorganeid omava ja heas tervises oleva inimese üldise töökölbulikkusega. Kehalise töövõimetuse määratlemisel jäävad arvestamata majanduslikud ja kutselised tegurid, millised võiksid kaasa mõjuda vigastuse või töövõime kaotuse korral, sest kehalise töövõimetuse määratlemiseks kasutatakse erilisi tabeleid, kus vastav protsentarv osutab iga organi või funktsiooni hävingu või vigastuse suurus inimese üldises töö-

võimes. See menetlus esineb kindlustussüsteemides eeskäit kindlustamisel õnnetusjuhtumite vastu ainult erandlikult, muuseas ka kehtivas kindlustuses õnnetusjuhtumite vastu. Selle menetluse vähene levik on tingitud tema arvukaist puudusist.

Esmalt tuleb tähendada, et kehalise töövõimetus mõiste ise on ebaselge. Kui normaalse inimese töövõimet hinnata sajaga, siis on raske inimese keha iga organit ja funktsiooni tema tähenduses kogu organismi seisukohalt vastava koefitsiendiga tähendada. Täieliku töövõimetusega oleks tegu organi või funktsiooni kaotamise juures, milline küll ei ole hädavajalik elamiseks (käimine, nägemine), millised aga siiski on väga tarvilikud. Kuigi oleks võimalik määratleda organeid ja funktsioone, millede kaotus võrduks täielikule töövõimetusele, siiski oleks teiste organite ja funktsioonide kaotusest tingitud osalise töövõimetus koefitsiendi määratlemine täiesti subjektiivne ja meelevaldne. On näiteks täiesti meelevaldne hinnata ühe silma kaotust kas 25% või 50%-ga. Sellepärast nimetataksegi seda menetlust arstlikuks metafüüsikaks.

Kuigi aga eeldada, et iga organi funktsiooni häving või vigastus on objektiivselt mõõdetav, siiski jääb vastamata küsimus, kas selle mõõtmise tulemusena saavutatav kehalise töövõimetus koefitsientarv mõõdab ka õiglaselt töövõime kaotusest või vähenemisest tulenevat majanduslikku kahju, nimelt selle majandusliku kahju hüvitamises aga seisnebki sotsiaalkindlustuse mõte.

On vaieldamatu, et samased kehalised vigastused erisikute juures, olenevalt vanadusest ja kutsest, mõjuvad majanduslikult erinevalt. Kutse ümberõppimine toimub nooremas eas kiiremini kui vanemas eas.

Samuti on selge, et silma, jala või käe kaotus evib erinevat tähendust, näiteks kullasepa, müürisepa, raamatupidaja, talupoja või advokaadi juures.

Kehalise töövõimetus koefitsientarvud jätavad järelikult täiesti arvestamata isiklikud momendid, vanuse ja kutse, kuigi nende arvestamine töövõimetus tingitud majandusliku kahju

mõõtmiseks on äärmiselt oluline. Sellest aga järeldub, et kehalise töövõimetus mõiste töövõimetus määratlemisel sotsiaalkindlustuses on täiesti sobimatu ja tuleb hüljata.

B. Kutsevõimetus.

Kutsevõimetus mõiste alusel määratletakse töövõimetus seoses teenistuskohaga või teatava teenistuskohade rühmaga või teatava kutsega või teatava kutsete rühmaga. Selles menetluses võidakse arvestada töövõimetus vahetamise (ümberõppimise) võimalust, kas selle käitise ulatuses, milles kindlustatu töötas töövõimetus jäämisel. Järelikult võib kutsevõimetus puhul olla tegemist võimetusga töötada, kas teatavas käitises või teatavas käitiste rühmas või võimetusga töötada teataval teenistuskohal teatavas kutse või kutsete rühmas.

a. Võimetus töötada teatavas käitises või käitiste rühmas.

See kutsevõimetus liik esineb üksikutes Lõuna-Ameerika kindlustussüsteemides ja mõningail juhtumil ulatub isegi niikaugele, et kindlustatu on juba õigustatud kindlustussammets siis, kui ta on võimetu edasi teenima senisel teenistuskohal.

b) Võimetus töötada samas tööstusharus. Käesolev kutsevõimetus liik esineb paljudes maades kaevandustöölise ja meremeeste kindlustamisel. Selle menetluse järgi on meremees või kaevandustööline õigustatud töövõimetuskindlustussammets siis, kui ta ei suuda jätkata teenistust kaevanduses või merilaevanduses. Kaevandustöölise ja merimehe kutse on raske ja ohtlik ja eeldab pikka õppeaega. Kaevandustöölisel ja meremeestel on tihe ühtekuuluvuse tunne, mistõttu neilt ei võiks nõuda kutse ümberõppimist, vaid tuleb tunnustada nende töövõimetus, võimetus puhul edasi töötada samas tööstusharus.

c. Võimetus töötada teataval kutsel või kutsete rühmas. See kutsevõimetus liik esineb erandlikult üksikutes õnnetuskindlustussüsteemides, tema peamiseks levikuajaks on aga eraametnike kindlustus töövõimetus vastu. Ei ole sellepärast

liigne lähemalt vaadelda neid küsimusi seoses eraametnike kindlustusega töövõimetuse vastu üksikutes riikides.

aa. Saksaaametnike kindlustus.

Kutsevõimetuks loetakse kindlustatud, kelle töövõime haiguste või muude juhtumite või tema kehaliste ja vaimsete jõudude värskuse tõttu on langenud madalamale kui poolele sama eelhariduse, võrdsete teadmiste ja võimetega kehaliselt ja vaimselt terve kindlustatu töövõimest. Selles määratluses osutub järelkult oluliseks esiteks töövõimetu senine kutse ja teiseks, võrdluseks valitud kehaliselt ja vaimliselt terve kindlustatu töövõime. Isiku töövõimetuse määramisel tuleb järelkult tutvustada kas pensionitaotleja suudab veel teenida oma tööga pool sellest, mida võrdse eelhariduse ja samade teadmistega kehaliselt ja vaimselt terve kindlustatu suudaks teenida.

Selleks, et teatavat tegevust lugeda kutseks seaduse mõttes, peab kindlustatud olema sellel alal töötanud nii kaua ja nii intensiivselt, et seda võidaks lugeda sotsialases ja kutselises mõttes kindlustatu kutsetegevuseks. Seaduse mõttes ei loeta järelkult kindlustatu kutseks mitte alati tema viimast kutselist tegevust, vaid selleks võib ka olla mõni varasematest kutsetest. Varasemaks kutseks seaduse mõttes, millel edasitötamise võimetuse korral isik on õigustatud saama kindlustussammeid, on seega see kutse, millel isik on soovi ja harjumuse kohaselt tegelenud kõige kestvamalt. See, viimati nimetatud põhimõte ei kehti aga tingimustetult, vaid kindlustatu eelmiseks kutseks tuleb tunnustada ka seda kutset, millele isik hilisemas eas on siirdunud sooviga jääda püsivalt ja lõplikult tegelema sellel kutsel, kui seda siirdumist ei ole tinginud haigused, või muud taolised nähted. Tegeleb isik samaaegselt mitmel kutsel, siis loetakse varasemaks kutseks seda, milline majanduslikult võttes osutub kindlustatule tähtsamaks.

Osutub kindlustatu võimetuks edasi töötama oma varasemal kutsel, siis ei järeldu sellest mitte veel, et ta on töövõimetu seaduse mõttes. Ta võib olla võimeline tegelema ka varasemale kutsele taolistel kutsetel, millised eeldavad

samaväärseid teadmisi, võimeid ja eelharidust. Kui kindlustatu on veel suuteline ühel niisugusel kutsel teenima pool sellest, mida võib teenida kehaliselt ja vaimselt terve isik, siis ei evi ta õigust kindlustussammele.

Samaväärseteks eelmise kutsega tunnustatakse kutsed, millised kuuluvad samasse kutsete rühma ja alluvad eraametnike kindlustusele. Jatkuvalt on nõutav, et uus kutse eviks sama seisukohta majanduslikus käibes ja sotsiaalses asendis. Lõpuks on veel nõutav, et siirdumine uuele kutsele võiks toimuda nii, et sellel kohanemine ei nõuaks ülemääraseid pingutusi. Kindlustatult ei saa nõuda, et ta siirduks kutsele, mis tema senisele tegevusele on võõras ja nõuab ümberõppimist. Kutseid loetakse majanduslikult ja sotsiaalselt siis võrdseteks, kui teenistusvõimalused uuel ja endisel kutsel oluliselt ei erine. Nii arvatakse samasse kutseterühma kuuluvaks kartograafiline joonestaja ühelt poolt ja tööstuse joonestaja teiselt poolt, stenograaf ja raamatupidaja abi ühelt poolt ja kopist teiselt poolt, tantsijanna ja koorilauljanna, kaugsõidukapten ja laevandusinspektor, pearaamatupidaja ja raamatupidaja jne. Samasse kutseterühma ei arvata seevastu müüjannat ja stenograafi, sest viimane kutse nõuab pikemaajalist kutselist ettevalmistust. Samuti ei saa nõuda telefonistilt või müüjannalt, et nad siirduksid kontoriametnikuks. Ei saa ka nõuda, et prokurist siirduks harilikuks bürooametnikuks, sest see tähendaks tema olulist langemist teenistusredelil. Samuti ei kuulu samasse kutseterühma tantsijanna ja statisti, lavakunstnik ja käsutusametnik jne.

bb. Austria eraametnike kindlustus.

Õiguse töövõimetuspensionile omab see kindlustatu, kes on muutunud kutsevõimetuks, s. t., kes on kehaliste puuduste või kehaliste või vaimsete jõudude nõrkuse tõttu kestvalt võimetu täitma oma viimase teenistuskoha ülesandeid või mõne seesuguse teenistuskoha ülesandeid, mida temalt, arvestades tema senist tegevust, tööoskust ja eelharidust, võiks eeldada. Seega ei võeta kutsevõimetuse

määramisel mitte ainult arvesse viimast kindlustusõiguslikku teenistuskohata, vaid ka viimast kutset. Võime all töötada viimasel kutsel, mõistetakse võimet täita üldiselt teenistuskohuseid selles kutserühmas, mille kindlustatu töötas enne asumist viimasele teenistuskohale. Sellest järeldub, et oluline ei ole võime jätkata tegevust viimasel konkreetsetel teenistuskohal, vaid võime jätkata teenistusülesannete täitmist kindlustatu kutsete rühmas, s. t. ka kindlustatu kutsele naaberkutsetes.

cc. Ungari eraametnike kindlustus.

Kutsevõimetuks loetakse isikut, kes oma tervise hävingu või kehaliste puuete tõttu ei suuda teenida tööga, mis

vastab tema vaimsetele omadustele ja kehalisele jõule vähemalt poolt ülekalduvalt vaimset tööd tegevate ja samasse töötajate rühma kuuluvate sama hariduse ja eeluskusega tervete töötajate keskmisest tasust.

dd. Luxemburgi eraametnike kindlustus.

Kutsevõimetuks loetakse isikut, kes kehaliste puuduste või kehaliste või vaimsete jõudude nõrkuse tõttu kehvasti võimetu on täitma oma viimase teenistuskoha ülesandeid või siirduma teisele teenistuskohale samas kutses, millel töötamist temalt võiks eeldada, arvestades tema eelharidust, töökust ja senist tegevust.

(Pooleli.)

Kontoriametnike ja äriteenijate elatusmaksumuse tõus ja palgaolud

J. Mihkelson

Vaimsel alal töötajate majanduslik olukord on sattunud viimasel ajal ummikusse. Elatusmaksumus näitab viimasel ajal järjekindlat tõusu. Tarbeainete hindade tõusus pole märgata seisakut. Samal ajal on vaimsel alal töötajate palgad jäänud eelsõjaaegsele tasemele. Kui mõnes üksikus kohas on olnud teataval määral palgatõstmist, siis on see sündinud üksikute tööjõudude isiklikul algatusel ja tööandjatele pealekäimisel. Üldist või suuremaulatuslikku palgatõstmist äriteenijatele ja kontoriametnikele pole olnud.

Samal ajal on meie tööstustöölised suutnud siiski teatavates piirides oma palku tõsta, kuigi tõus ei vasta täiesti elatusmaksumuse tõusule. Selle tulemusena on ka tööstustöölise reaalpalgad sõjaaegse tasemega võrreldes vähenenud.

Palgatõstmised on toimunud mõningates käitistes vabatahtliku kokkuleppe teel. Enamus palgatõstmise nõudeist tekkinud töötüüsid on määratud töötüüde lahendamise komisjoni, mille otsused viimasel ajal peagu eranditult on sõltuvuses elatusmaksumuse indeksi liikumisega. Tavaliselt on komisjoni sundotsused tehtud kehti-

vusega käesoleva aasta lõpuni, kusjuures töölisele on antud õigus alustada uut töötüü, kui elatusmaksumus tõuseb alates käesoleva aasta märtsi- või veebruarikuu tasemest 5 punkti võrra. Viimastes otsustes, mis nende ridade kirjutamisel tehti, võeti aluseks märtsikuu elatusmaksumuse indeks. Uue töötüü alustamise õigus on siiski piiratud kindla tähtajaga. Näiteks Fröhlingi saeveski tööliste töötüü on öeldud, et kui elatusmaksumus tõuseb 5 punkti võrra, ei või töölised alustada uut töötüü enne 1. juulit s. a. Eestoodud näidete kohaselt on kujunenud enamik sundotsuseid. Kuigi palgatõstmised ei rahulda tööliste nõudeid, on see siiski enam kui mitte midagi, millega seni enam kui mitte midagi.

Kuidas on siis lugu elatusmaksumuse indeksi liikumisega, mis on töövõtjate palganõudmiste aluseks. Ametlike andmete järgi, mis on avaldatud riigi statistika keskbüroo poolt, aluseks võttes 1913. a. arvu 100, oli elatusmaksumuse üldindeks 1939. a. augustis 110. Sama aasta detsembris juba 116, käesoleva aasta jaanuaris 125 ja veebruaris 128. Seega on tõus alusaastaga võrreldes 28 punkti ja sõja

algusega võrreldes 18 punkti. Arvesse võttes viimaseid hindade tõstmisi peaks elatusmaksumuse indeks praegusel ajal veelgi tõusnud olema ja ulatuma arvatavasti sõja algusega võrreldes üle 20 punkti.

Protsentuaalselt tõusis indeks augustist detsembrini 5,4%. Januaris oli aga tõus eriti märgatav — 7,8%. Veebruaris oli tõus väiksem — 2,4%.

Mis puutub üksikutesse tähtsamatesse aladesse, siis on erialade indeksid näidanud veel suuremat tõusu, mis üldindeksi liikumises otseselt silma ei torka. Toitlusindeks tõusis 1939. a. augustiga võrreldes 19 punkti või 102—121-le, kütte-valgustuse osas samal ajavahemikul 81—103-le, seega 22 punkti ja kehakatte alal koguni 33 punkti või 140—173-le.

Seega oli jaanuari tõus suurem, kui eelneva 4 sõjakuu tõus.

Meie elatusmaksumuse indeksi väljaarvestamise üle on esitatud kaebusi, et väljaarvestamine sünnib puudulikult ja väljaarvestamise aluseks on võetud vananenud büdžetiliste uurimuste andmed. Viimased hindade tõstmised kehakatte alal lasevad oletada, et indeks oleks pidanud sel alal enam näitama. Statistika keskbüroo arvestab indeksi äride poolt avaldatud uute hindade alusel. Viimased ärimeste karistamised lubamatu kasu võtmise pärast sunnivad oletama, et statistika keskbüroole avaldatud andmed ei peegelda täiel määral tõeliselt valitsevat olukorda hindade liikumises. Et indeks peegeldaks objektiivselt hindade tõusu, selleks oleks vaja hindade tugevamat kontrolli.

Elatusmaksumuse indeksi arvestamise ja avaldamise üle teeb otsuse ministriumite vaheline komisjon, kes riigvolikogus ametlikult antud seletuste järgi kontrollivad võimalikke arvestusvigu. Hiljem selgus, et on olemas kaks komisjoni — üks otsustab indeksi avaldamist ja teine kontrollib indeksi arvutamist. Viimase komisjoni koosolekul, mis on kutsutud kokku kaubandus-tööstuskoja nõudel ja osavõtul, oli arvutatud indeksi teatavate ainete asendamist nendega, mis on praegu saadaval — nagu riisi odratangudega või mannaga.

Väga imelik on, et indeksi väljaarvestamise aluste ja koostise muudatuste üle otsustamiseks pole antud kaasarääkimise õigust töövõtjate avalikõiguslikule esindusele ega ka kutseühingutele. Nimetatud komisjoni koosolekust ei kutsutud osa võtma Eraettevõtete Ametnikkude Koja ega ka Tööliskoja ning Maatöölise ning Väike- maapidajate Koja esindajaid.

Praegusel raskel sõjaajal on mujal riikides valitsusvõimude poolt tunnustatud täiel määral organiseeritud töövõtjaskonna kaastoime õigus. Sõjaajast tekkinud erakordsed raskused nõuavad kogu rahva kindlat koostööd. Sellist koostööd ei saavutata aga sel teel, et töötavatele kihtidele oluliste küsimuste otsustamisel jäetakse töövõtjate esindus kõrvale.

Eeltoodud märkmed elatusmaksumuse liikumise kohta kõnelevad küllalt selget keelt sellest, et vaimsel alal töötajate olukorra parandamiseks tuleb midagi ette võtta. Kuna elatusmaksumus sõja algusest saadik on umbes 20 punkti tõusnud, siis peaks vaimsel alal töötajate palku vähemalt 20% võrra tõstetama, et töövõtjate reaalpalgad ja sellest tulenevalt elatistase püsiks eelsõjaaegsel tasemel.

Mis puutub tuleviku arengusse, siis tuleks palgaolud korraldada elatusmaksumuse indeksi liikumise alusele. Kui elatusmaksumuse indeks teatud määral tõuseb, tõusevad palgad vastavalt automaatselt. Sellelaolisi kokkuleppeid on meilgi sõlmitud näiteks Lutheri käitises.

Samasuguste küsimustega on tege mist praegu ka meie põhja- ja läänepoolsetel naabritel. Enne sakslaste okupatsiooni oli Taani ja Norra ning Rootsi ülemaalistel kutseühingute keskliitude ja tööandjate ülemaaliste organisatsioonide vahel sõlmitud kokkulepped üheks aastaks, mille järgi palgad võetakse revideerimisele 3-kuuliste ajavahemikude järele ja palgad tõusevad siis vastavalt elatusmaksumuse indeksi tõusule. Rootsis kasutati sel puhul protsentuaalsel viisil palgade tõstmist, kuna Taanis ja Norras oli palgade reguleeri-

mine korraldatud nii, et iga elatusmaksumuse indeksi ühiku tõusule või langusele vastas teatud arv ööre tunnis. Viimane moodus oli otstarbekohasem ja aitas vältida võimalikke arusaamatusi.

Eeltoodud näidete kohaselt peaks kujunema ka meie vaimsel alal töötajate palkade kohaldamine vastavalt elatusmaksumuse tõusule. Süsteem on lihtne ja praegu kiiresti muutuv olukorras väga paenduv ning praktiline.

Raskus vaimsel alal töötajate palgaolude parandamises ei seis mitte selles, et ei leita kohast süsteemi, vaid raskus on tööandjates, kes ei taha arvestada töövõtjate õigustatud nõudmistega. Muidugi tullakse palgatõstmise nõude esitamisel välja kandevõime ja sõjaaegsete raskuste küsimustega. Kui suur osa käitisi on olnud suutelised palku tõstma, siis on raske oletada, et kaubanduslikud j. t. käitised oleksid majanduslikult sellises seisukorras, et nad ei suudaks oma töövõtjate palku väheselgi määral tõsta.

Majanduslikku kandevõimet võib selgitada ka sellekohane ekspertiis, kuid selleks on enim vaja, et kehtivat töötülide lahendamise korra kohaldataks ka vaimsel alal töötajate kohta. See on enesest lihtne teostada, kuna töötülide lahendamise seadust on lubatud juba ammugi muuta. Tuleks anda kutseühingutele töötülide algatamise ja töövõtjate esindamise õigus ja seda ka ülemaailses ulatuses. Siis avaneks võimalus äsja uuesti asutatud Äri- ja Kontoriametnikkude Kutseühingute Liidul laialine tööväli oma liikmeskonna majandusliku olukorra parandamiseks.

Seni kui seda tehtud pole, ei saa vaimse alal töötajad ja nende kutseorganisatsioonid kasutada kehtivat töötülide lahendamise korra.

Jääb üle tõsta esile nimetatud seaduse muutmise nõue ja kõigepealt end ise tugevasti kutseühinguliselt organiseerida. Ka töövõtjate soovide kohaselt muudetud seadus ei anna veel midagi kätte, kui töövõtjaskond ise on organiseerimatu. Meil on praegugi küllalt selliseid tööstuslikke käitisi, kus töövõtjaskond on veel niivõrd organi-

seerimatu ja tööandja surve all, et ei suudeta tööstuslike käitiste tööliskonna asutiste seaduses ettenähtud tööliskanemaid valida, veel vähem üldkoosolekut kokku kutsuda ja seaduse normide kohaselt töötüli alata.

Kui vaimsel alal töövõtjad oleks tugevamini organiseeritud ja kõigepealt teadlikud oma huvide kaitsmise võimalusest, siis suudetakse meil ka eeltoodud näidete kohaselt palgaolusid korraldada vastavalt elatusmaksumuse liikumisele, vaatamata sellele, kas mingit seadust selle kohta on või ei ole. Kui meil streigi kasutamise võimalus on seadusega piiratud ja ainult erilistel juhtudel võib tarvitusele võtta, on töölepingute ülesütlemine iga kodaniku enese otsustada. Sel alal pole olemas seaduslikku sundust. Massilise töölepingute ülesütlemisega on ähvardatud tööandjaid meil mitmes käitises ja tulemusena saavutatud palgakõrgendust.

Vaimsel alal töötajatel on raske kasutada nimetatud võitlusvahendit, kuna tööpuudus just sel alal on eriti suur. Ainult Tallinnas arvestatakse umbes üle 2000 kas täieliselt või osaliselt vaimse ala töötut. Töötute hulk on muidugi valmis vabanevaid kohti täitma, kuid tugeva kutseühingulise organisatsiooni tõttu suudetak ka seda ära hoida.

Palgaolude parandamise nõue on tõstatatud esile Äri- ja Kontoriametnikkude Kutseühingute Liidu ning Eraettevõtete Ametnikkude Koja poolt korraga ülemaailses ulatuses. Vastavatele ametasutistele, tööandjate avalik ja eraõiguslikele organisatsioonidele on tehtud vastavaid ettepanekuid. Samal ajal tuleb organiseerida avalikku arvamist ajakirjanduse ja palamendi kaudu enese kasuks. Pealeselle on veel teisi kutseühingulisi võitlusvahendeid, mida tuleb võimalust mööda kasutada.

Arusaajad tööandjad peavad ise tunnistama, et ka vaimsel alal töötajate palgad vajavad kohaldamist elatusmaksumusele. Vaimsel alal töötajate pere moodustab olulise osa meie ostjaskonnast ja siseturu ostujõust. Kui ühe suure osa rahva ostujõu langusega koos kaasleb ka samuti elatustaseme langus, siis annab see end meil siseturul teravasti tunda. Välis-

Tsiviilseadustiku eelnõu ja vaimutöölise töölepingud

A. Kaefas

Teatavasti vaimutöölise (ametnike, ärijuhtide, müüjate, meistrite jt.) töölepingulised vahekorrad on meil endiselt normeeritud ex-Vene Balti Eraseaduse (edaspidi lühendatult BES) eeskirjadega (§§ 4172—4191), millele lisanevad veel kaubanduse alal tegutsevate suhtes ex-Vene Kaubandusseaduses sellide kohta käiv osa (pp. 1—31) ja Börsikomitee poolt registreeritud tavad teenistuslepingute ülesütlemise kohta. Vaimutöölise töölepingute seadust, millest on olnud juttu juba aastaid, ei ole senini ikka veel kehtima pandud.

Nüüd on Vabariigi Valitsuse poolt Riigikogule esitatud Tsiviilseadustiku eelnõu, mis peab asendama Balti Eraseadust. Seega Tsiviilseadustiku kehtimahakkamisel kaotaks ka vaimutöölise suhtes kehtivuse BES teenistuslepingute osa ja selle asemele tuleks Tsiviilseadustiku teenistuslepingute osa. Kuna kõik vaimsel alal töötajad on eluliselt huvitatud sellest, kuidas normeeritakse nende töölepingulisi vahakordi, siis vaatleme alamal lähemalt Tsiviilseadustiku vastavat osa, jättes puudutamata kõik selle (näit. pere-teenistusleping), mis otseselt ei puuduta vaimutöölisi.

1. Põhimõtteliselt ei saa üldse õigeks pidada, et töölepingulisi vahakordi normeeritakse tsiviilseadustikkude normidega, käesoleval juhul Balti Eraseaduse või Tsiviilseadustiku eeskirjadega. Tööleping ei ole meie ajal enam eraõiguslik leping, vaid kannab suurel määral avalikõiguslikku ilmet ja seda saab ning tuleb normeerida ainult tööõiguslikkude eeskirjadega. Sellegipoolest ei saa õigeks pidada seda, et Tsiviilseadustiku eelnõus on ette nähtud töölepingute osa; see tuleks sealt täiesti välja jätta ja selle asemel panna kehtima kõigi töövõtjate kohta tööõiguslikud töölepingute seadused. See oleks ka tehniliselt täiesti teostatav, sest Tsiviilseadustiku vastuvõtmise ja selle kehtimapanemise vahel on ikkagi küllalt pikk ooteaeg, mille jooksul saaks kehtima panna nii vaimutöölise seaduse kui ka vastava töölepingute seaduse metsatöölise kohta, sest teiste töövõtjate liikide kohta on juba kehtima pandud vastavad tööõiguslikud töölepinguseadused. Sellega oleks siis ometi

kord loodud ka ühtlane süsteem töölepingunormide alal ja kaotatud senine paralleelism tsiviilõiguslikkude ja tööõiguslikkude normide vahel, mis senini on soodustanud ja veel edasigi soodustab arusaamatusi.

Kui aga on arvata, et enne Tsiviilseadustiku kehtimahakkamist ei jõuta vastavaid töölepinguseadusi vastu võtta ja maksuma panna — mis küll vaevalt on usutav — siis võiks ajutiselt üleminekuajaks jätta kehtima Balti Eraseadusest vastav osa (§§4172—4191). Igal juhul tuleks aga uuest Tsiviilseadustikust välja jätta töölepingute osa kui süsteemilt sinna mittekuuluv, seda enam, et varem või hiljem see sealt siiski kaotatakse, sest pole põhjust arvata, et meie seadusandlus kuigi kaua saaks olla arvestamata tööõiguse ülemaailmset arengut. — Õiguspoliitiliselt oleks igatahes soovitamav, et teenistuslepingute osa juba nüüd jääks välja uuest Tsiviilseadustikust ja kui teistsiti pole võimalik, siis üleminkuajaks jäetaks kehtima Balti Eraseadusest vastav osa. Sellega oleks esiteks Tsiviilseadustik terviklik ja teiseks kiirustaks see vastavate tööõiguslike töölepinguseaduste kehtimapanemist.

2. Kui aga — nagu arvata võib — Riigikogus Vabariigi Valitsuse poolt esitatud Tsiviilseadustiku eelnõust siiski töölepingute osa välja ei jäeta, siis tuleks seda vähemalt põhjalikult muuta vastavalt arenenud eluolule. Tsiviilseadustiku eelnõus nimelt teenistuslepingute osa (§§ 1929—1945, mis käiksid vaimutöölise kohta) ette nähtud üldiselt samasugusena kui 75 a. tagasi kodifitseeritud Balti Eraseaduses. Õieti moodustab Tsiviilseadustiku Töölepingute osa vaid tõlke Balti Eraseaduse vastavast osast. Mis oli vastuvõetav 75 a. tagasi patriarhaalses Baltikumis, see ei sobi enam meieaegsesse ühiskonda.

Tingimata tuleks täpselt normeerida: 1) mis ajaks võib teenistuslepingut sõlmida, näit. prooviajaks, määramata ajaks, kindlaksmääratud ajaks ja kindlaksmääratud töötegemiseks, ühtlasi ära määrates kas prooviaja ülima pikkuse; 2) tööandja kohustused; 3) teenija kohustused; 4) palga tasumise kord; 5) millal ja mis põhjusel teenistusleping lõpeb; 6) mis põhjusel võib tööandja teenistuslepingut ühepoolselt lõpetada; 7) mis põhjusel võib teenija teenistuslepingut ühepoolselt lõpetada; 8) kahju- või etteütlemitasude lepingu mittetäitmise või selle seadusevastase murdmise puhul.

Kõige selle kohta on ju eelnõus ka mõned algelised normid. Näit. on eelnõu järgi teenijal võimalik teenistuslepingut üles ütelda ühel põhjusel: kui tööandja, vaatamata korduvaile meeletuletustele, viivitab kokkulepetud tasu maksmisega (eelnõu § 1944, BES § 4189). Aga mis peab teenija tegema

poliitiliste raskuste tõttu võivad meil väliturud kordkorralt ära langeda ja rahvamajanduse normaalses käigus hoidmiseks on tugevama ostujõu säilitamine siseturul tarvilikum, kui kunagi huvidest lähtudes peaks vaimsel alal varemalt. Juba rahvamajanduslikust töötajate palku tõstetama.

siis, kui tööandja teda peksab, tarvitab tema kallal vägivalda, kohtleb teda kõlblusvastaselt jne. Vastavalt BES vaimule on palju täpsemalt normeeritud need põhjused, mille pärast tööandja võib lepingu üles öelda, nimelt: teenija pahatahtlus, raske hooletus, kõlblusvastane käitumine, mittevõimelisus enda peale võetud kohustuste täitmisel ja kinnipidamiskaristusele mõistmine (eeln. § 1944, BES § 4188). Aga mis tuleb teha siis, kui teenija põeb tööandjale ja kaasteenijale kardetavat nakkushaigust ja kui ta järjest puudub töölt? Siis on eelnõus järgmine paragrahv: Teenistusleping lõpeb tähtaja möödumisega, mille kestuseks ta oli sõlmitud. Kui tähtaja kohta kokkulepet ei ole ning see ei selgu teenistuse iseloomust ega otstarbest, siis võib kumbki pool lepingu üles öelda. Ülesütlemine peab toimuma üks kuu (— Riigivolikogu Tsiiviilseadustiku erakomisjoni ettepanek 12. III 1940. a. Vabariigi Valitsuse poolt esitatud eelnõus oli ette nähtud kaks kuud) enne tähtaja lõppu, kui leping on sõlmitud aastaks või rohkemaks, kuuviisi (— mida tähendab kuuviisi?) teenistusel aga kaks nädalat ette, olgu siis, et kokkulepe või kohalik tava määrab teisiti" (§ 1942). Kas sellest tuleb arusaada nii, et kui pole teada lepingu tähtaeg, siis tuleb see selgitada hiro- mandi või kaardimoori abil ja siis üks kuu või kaks nädalat enne tähtaja lõppu ette üles öelda? BES'is igatahes seesugust mõistatust ei esine. — Olgu need ainult üksikuteks näideteks Tsiiviilseadustiku eelnõu teenistuslepingute osast, rohkem ei võimalda ruum selle juures peatuda.

3. Kui tahetakse kehtima panna Tsiiviilseadustiku töölepingu osa, siis tuleks täpselt

ära määrata, missuguste töölepinguvahekor- dade kohta see käib. Seda oleks esijoones vaja just vanemapõlve jurstidele-tsiivilisti- dele (kohtunikud, advokaadid), kes on har- junud Balti Eraseadusega ja kes armastavad ka nende töövõtjate töölepingulisi vahekordi, missuguste suhtes on kehtima pandud töö- õiguslikud töölepinguseadused, lahendada ainuüksi BES alusel. Üheks seadustechni- seks algnõudeks on normide täpselt piirit- letud kehtkonna määritlemine, et pärast nen- de rakendamisel ei tekiks arusaamatusi ja ei oleks vaja keerulise tõlgendamise teel jõuda selgusele, kelle kohta miski norm on kehtiv ja kelle kohta mitte. Sellepärast tuleks ka täpselt ära määrata, et töölepingute osa on kehtiv ainult nende töölepingu vahe- kordade suhtes, missuguseid ei normeeritud töö- lepinguseadused. Sellega siis jääks see osa sõnaselgelt väljendatuna ka vaimutööliste kohta kehtima ainult niikauaks, kuni on kehtima pandud vaimutööliste seadus.

— Kõige mugavam, lihtsam ja õigem oleks muidugi teenistuslepingute osa väljaajamine, siis poleks vaja hakata seda ümber töötama ja täpselt kehtkonda määrata. See oleks lühem ja otsem tee vaimutööliste töölepingu seaduseni. Kui aga Riigikogu seda teed mööda ei taha käia, siis tuleb loomulikult valida pikem ja keerulisem tee ja hakata eelnõud põhjalikult ümber töötama. Senisel kujul seda igatahes vastu ei tohiks võtta. Kahjuks aga Tsiiviilseadustiku erikomisjon, nagu nähtub selle ettepanekust 12. märtsil 1940. a., pole teinud teenistuslepingute osas mitte mingisuguseid muudatusi, välja arva- tud ainult ülesütlemistähtaja lühendamine (§ 1942).

Kas liig hea elu või passiivsus?

Kes on võtnud vaevaks pidevalt jälgida meie häälekandjat, E. A. Koja Teatajat, on tähele pannud, et kutseühingute tegevuse kirjeldustes puuduvad andmed nii mitmegi linna, maakonna või tööstuskeskuse äri- ja kontoriametnikkude tegevusest.

Võiks arvata, et E. A. Koja Teataja ei pea küllaldaselt sidet kõikide keskustega, kuid see arvamine on ekslik. Meie häälekandja toob ära kõikide meie kutseühingute tegevuse kirjeldused, kuid kus midagi ei ole, sellest ei saa ka midagi kirjutada. Selles peitubki asjaolu, mis sunnib sõna võtma. Suured majanduslikud keskused, kus teenib palju äri- ja kontoriametnikke, nagu Haapsalu, Kuressaare, Võhma, Põltsamaa, Jõgeva, Kiviõli, Türi ja veel mitmed teised piirkonnad Lääne- ning Lõuna-Eestis ei oma kutseühinguid, kes taotleksid nendes kohtades eraametnike kutseühvide kaitset.

Võiks arvata — kui ametnikul palk korralik, puhkus küllaldane ja ka muidu nuri- seda ei saa, siis ei huvitu ta sotsiaalsest küsimusest ja ei teki tal ka tarvet ühise tegevuse järgi selliste probleemide lahendamisel. Tekib küsimus, kas nende piirkondade äri- ja kontoriametnikud tõesti on paremas olukorras kui nende kolleegid mujal Eestis? Need eeldused selleks pole paikapildavad, sest nagu ankeedi andmed näitavad, on üle riigiliselt ühtlaselt kaebusi ühesuguste pahede üle, nagu puuduv või lühike lõunavaheaeg, pikk tööaeg ja ületundide mittetasumine, elukalliduse tõus jne. Ei ole ükski maakond märgatavalt paremas olukorras, mis õigustaks selle piirkonna kolleegide passiivsus. Siin peab elraametnikkude keskus — Äri- ja Kontoriametnikkude Kutseühingute Liit (ÄKKL) kiiresti appi minema nendele, kes ei suuda endale luua kohapealset esindust, oma kutseühingut. Loomulik on see, kui organiseerimistööd teostatakse alt ülespoole — koha- likud asja vastu ühised ametnikud astuvad kokku, peavad koosoleku, kirjutavad põhikirjale alla ja algsammud kutseühingu asutamiseks on tehtud. ÄKKL on meeleldi val- mis välja saatma vajaliku materjali asjaalgatajatele. ÄKKL on kasutanud ka teist teed, otsides kohapeal tegelasi, soovitades neile algatada ühingu asutamist kohapeal. On juhtu-

meid, et väljavalitud isik ei ole täitnud temale pandud lootusi, milletõttu peatus organiseerimise tegevus selles piirkonnas.

Et vältida sarnaseid ebaõnnestumisi, on soovitatav, et energilised, asja vastu huvi tundvad äri- ja kontoriametnikud kohtadel, pöördusid ÄKKL poole, Tallinna, Pärnu mnt. 21—3, teatega, et nad nõustuvad võtma töö oma peale. Siis juba ÄKKL-il on võimalus saata välja vastavaid juhtnõure, põhikirju, sooritada registreerimise toiminguid ja kanda kulud.

Umbes 30% äri- ja kontoriametnikest kuuluvad kutseühingusse, 70% on seni eemal olnud sellest liikumisest. ÄKKL-i kuulub praegu 16 liikmesühingut. Liidu juhatuse tegevuskavas on viia liidu liikmesühingute arvu 1940. a. 20-le ja organiseerida jooksval aastal vähemalt 20% eraametnikest.

Aasta lõpul leiavad aset E. A. Koja II täiskogu koosseisu valimised ja selleks ajaks tahab ÄKKL üle riigi luua kutseühinguid, kes saaksid kaasa rääkida kandidaatide ülesseadmisel. Ei tohiks äri- ja kontoriametnikel olla ükskõik, kes neid esindavad järgneval 4 aastal E. A. Kojas.

Nende ülesannete täitmisel vajame kõikide kaasabi ja loodame, et keegi äri- ja kontoriametnikest ei keeldu seda meile andmast.

Aitame kõik kaasa selleks, et meil üle riigi oleksid kutseühingud, et E. A. Koja Teataja võiks tuua kirjeldusi nende äri- ja kontoriametnike elust, kellest seni polnud lähemaid andmeid. Moodsal ajal suudavad töövõtjad ainult organiseeritult oma kutsehuve kaitsta. Looge oma piirkonda kutseühing — siis selgub Teile selle tarvidus seda enam.

Seni on loodud ja teotsevad järgmised kutseühingud:

- 1) Tallinna Äriteenijate Kutseühing — Tallinn, Pikk t. 26, kesknädalal kella 17—22-ni.
- 2) Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühing — Tall., Pärnu mnt. 41.
- 3) Tartu Kontoriametnikkude Kutseühing — Tartu, Kompanii 2.
- 4) Tartu Äriteenijate Kutseühing — Tartu, Fa. M. Jänes.
- 5) Pärnu Äriteenijate Kutseühing — Pärnu, hr. V. Valter, Fa. J. Andrekson.
- 6) Pärnu Kontoriametnikkude Kutseühing — Pärnu, hr. E. Kadai, Pärnu Majaomanike Ühispank.
- 7) Viljandi Kontoriametnike Kutseühing — Viljandi, hr. A. Vihvelin, Eesti Pank.
- 8) Viljandi Äriteenijate Kutseühing — Viljandi, hr. M. Esmann, VEPSKO.
- 9) Narva Äriteenijate Kutseühing — Narva, Vestervalli 27.
- 10) Narva Kontoriametnike Kutseühing — Narva, Kalevivabrik.
- 11) Petseri Äri- ja Kontoriametnike Kutseühing — Petseri, hr. J. Laksberg, Vaksali 17.
- 12) Valga Äri- ja Kontoriametnike Kutseühing — Valga, hr. K. Juhever, A/S. Valga Pank.
- 13) Võru Kontori- ja Äriteenijate Kutseühing — Võru, postk. 4, hr. E. Palomann, Jüri t. 23.
- 14) Rakvere Äri- ja Kontoriametnike Kutseühing — Rakvere, postk. 83.
- 15) Paide Äri- ja Kontoriametnike Kutseühing — Paide, Pikk 2.
- 16) Kohtla-Järve Ametnike Kutseühing — Kohtla-Järve.

K. T.

E. A. Koja kaheksas täiskogu koosolek

30. märtsil s. a. leidis aset Eraettevõtete Ametnikkude Koja kaheksas täiskogu koosolek peale seda, kui olid sama päeva hommikul lõppenud koja sektiioonide koosolekud.

Täiskogu koosoleku avas koja esimees A. Oinas, teatades, et koosolekuist osavõtjatele on kirjalikult kätte saadetud koosoleku kutsed ühes päevakorra ja vastavate materjalidega. Koosolekust võtab osa 27 liiget. Koosolek on otsusvõimne.

Juhatuse poolt muudatustega esitatud koosoleku päevakord võetakse vastu järgmiselt: 1) Koosoleku rakendus; 2) täiskogu koosoleku protokoll kinnitajate valimised; 3) 1939. a. aruanded; 4) revisjonikomisjoni

esimehe valimine; 5) 1940. a. lisaelarve nr. 1; 6) 1940. a. lisaelarve nr. 2; 7) ankeedi läbitöötamise tulemusi.

Kaheksanda täiskogu abijuhatajaks valitakse E. A. Koja abiesimees K. Tammer, koosolekut protokollib peasekretär V. Saul.

Esimees A. Oinas teeb teatavaks, et koja täiskogu liikmete hulgast on lahkunud II sektiioonist omal soovil B. Kerem ja A. Otti. Nende asemele on kutsutud Nikolai Põlluaas ja Valter Juur. Revisjonikomisjoni esimehe A. Otti kohuseid kutsuti täitma Mihkel Esmann.

Täiskogu koosoleku protokoll kinnitajaks valitakse R. Palandi, S. Jantra ja E. Kindel.

Aruannete osas annab esimees ülevaate 1939. a. koja tegevusest, peatudes üksikasjalikumalt Äride lahtiolekuaja seaduse, Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse, Erakäitiste tehnilise personaali puhkeaja seaduse ja Haiguskindlustuse seaduse eelnõude juures, sealjuures selgitades, milliseid samme on koja juhatus astunud, et neid kõige kiiremas korras ellu viia. Nende seaduste suhtes on märgukirju juhatuselt üle antud pea-, sotsiaal- ja majandusministriteile.

Vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse eelnõu on antud läbivaatamiseks ja seisukohavõtmiseks Peaministrile. Viimasel korral, kui koja juhtivad tegeledas võeti vastu Peaministri poolt, lubas viimane Riigivolikogule esitada vastuvõtmiseks veel käesoleval istungjärgul Haiguskindlustuse seaduse.

Äride lahtiolekuaja seaduseelnõu on Majandusministri poolt koos sotsiaalministriga esitatud Vabariigi Valitsusele. Eelnõus oli tehtud mittevastuvõetav parandus kohtumisteeriumis, millega oli seadusesse sisse võetud pühapäevane kauplemine kahel päeval koja poolt esitatud kompromiss-ettepanekuks ette nähtud ühe päeva asemel.

Peale tegevuse aruannet võtab sõna T. Kangur (Narva), kes märgib, et meistritele ja muule tehnilisele personaalile on hädavajalik, et veel enne käesoleva suve algust saaks kehtima pandud Erakäitiste tehnilise personaali puhkeaja seadus. Vastasel korral jäävad tehnilised töötööd ka käesoleval aastal ilma suvepuhkusest. Kuna see seadus puudutab ainult tehnilist personaali, siis ei oleks seda soovitav sõltuvusse viia Vaimsel alal töötajate töölepingu seadusega. Neid seisukohti tuleks Sotsiaalministeeriumis alla kriipsutada.

Sellele vastab esimees A. Oinas, et koja juhatus poolt on tehtud kõik, mis võimalik, et seda seadust ellu viia.

E. Kindel (Tallinn) märgib oma sõnavõtus Äride lahtiolekuaja ja pühapäevavarahu kohta, et E. T. K. koosolekul on arutatud pühapäevavarahu küsimust kaubanduses, kusjuures leiti tarvilik olevat täieliku pühapäevavarahu läbiviimist nii linnas kui ka maal. Koosolekul avaldatud seisukohtadest on selgunud, et osa ühiskauplusi on juba praegu pühapäeviti täiesti suletud.

Peale tegevuse aruande kinnitamist võetakse vastu ka koja 1939. a. rahaline aruanne ühel häälel.

Revisjonikomisjoni esimehe valimisel sea-

takse kandidaadiks II sektiiooni liige Viljam Grossthal Tartust, kes kinnisel hääletusel osutub valituks revisjonikomisjoni esimeheks 22 häälega poolt ning ühe hääle erapooletuks jäämisel.

1940. a. lisaearvete nr. 1 ja nr. 2 kohta võtab sõna koja esimees, kes märgib, et koja maksu enamlaekumine võimaldab lisaearveid pingutusteta täita. Lisaearved katavad kulutusi, mis ette nähtud E. A. Kojas II täiskogu koosseisu valimiseks ja ankeedi tulemuste kirjastamiseks. Mõlemad ettepanekud võetakse vastu ühel häälel.

A. Kiviste (Tartu) küsimusele, kuidas kavatsetakse trükis avaldatud ankeedi andmeid levitada, kas tasuta või tasu eest, vastab esimees A. Oinas, et kojal pole võimalik kõigile valijaile väljaannet tasuta saata. Selletõttu tuleks raamat turule müügiiks. Sellele järgneb Konjunktuuri Instituudi referendi hr. R. Sõrmuse ettekanne ankeedi läbitöötamise tulemuste kohta.

Ettekande lõppedes esitatakse III sektiioonilt täiskogule järgmine ettepanek: Arvesse võttes käesoleval ajal tõusnud elukallidust, otsustas sektiioonikogu koosolek esitada täiskogule järgmist: Palgaolude parandamiseks soovitatakse koja juhatusel hakata samme astuma. Ettepanek võetakse täiskogu poolt vastu.

Palgaolude parandamise küsimuse all võtab sõna P. Maurer (Vändra), kes märgib, et elukallidus on viimasel ajal näidanud erakordset tõtusu, kuid palkade tõstmisest on püütud mööda hiilida. Meie tööstuse ja kaubanduse seisukord on märgatavalt paranenud. Kaupade nõudmine on praegu väga suur, küsimata hinnast. Ka põllumajanduse olukord on paranenud. Eraettevõtete Ametnikkude Kojal tuleks palgaolude parandamiseks samme astuda, selleks esinedes Vabariigi Valitsuse ees märgukirjadega, milles oleks toonitatud, et palgad saaksid tõstetud vastavalt elukalliduse tõusule.

Koosoleku lõpul otsustati Vabariigi Presidendile saata tervitus, tänades teda eraettevõtete ametnikkude elu korraldava seadusandluse eest ja lootes, et President kiidab hääks ka edaspidi vajaliku sotsiaal-seadusandluse eraametnike olukorra parandamiseks, eriti aga Vaimsel alal töötajate töölepingu ja Äride lahtiolekuaja seaduste teoks saamise.

Abiesimees K. Tammer lõpetab koosoleku kell 13.15.

Äri- ja Kontoriametnikkude Kutseühingute Liidu (ÄKKL) Nõukogu koosolek Tallinnas

Kiire tõus liidu tegevuses. Liikmesühinguid 15. Liit on oma suuruselt teisel kohal Eestis. Nõukogu koosolek tunnistas vajalikuks palgaolude parandamise ja vaimsel alal töötajate töölepingu kehtima paneku. Keskliiduga liitumine lükati edasi.

30. märtsil s. a. leidis aset E. A. Kojas ruumes Äri- ja Kontoriametnike Kutseühingute Liidu nõukogu korraline koosolek.

Koosoleku päevakorras oli: 1. Koosoleku rakendus; 2. 1939. a. tegevuse ja rahalised aruanded; 3. 1940. sisseaste- ja liikmemak-

su suuruse ja nende tasumistähtaegade määramine; 4. 1940. a. tegevuskava; 5. Liidu nõukogu liikmete arvu määramine 1941. aastaks; 6. Volituste andmine liidu juhatusele E. A. Koja II täiskogu koosseisu valimiste puhuks; 7. Töövõtjate Kutseühingute Keskliitu astumise küsimus; 8. 1940. a. kulude tulude eelarve; 9. Kutseühingulise tegevusega seosesolevad küsimused.

Koosolekut juhatas liidu põhikirja alusel liidu esimees K. Tammer, tervitades üle riigi kokku sõitnud kutseühingute esindajaid.

Koosoleku rakendusliku osa all valitakse liidu nõukogu koosoleku abijuhatajaks E. Pärn (Narva). Koosolekut protokollib liidu instruktor-organisator Villem Tehve.

Koosolekust võttis osa 14 liidu liikmesühingut, kokku 26 esindajaga. Koosolekul on esindamata ainult Võru Kontori- ja Äriteenijate Kutseühing.

Koosolekut võtavad osa järgmised kutseühingute esindajad: K. Tammer (Tallinn), R. Palandi (Tln.), R. Palmer (Tln.), H. Krause (Tln.), V. Viin (Tln.) ja A. Matti (Tln.), A. Sarap (Narva), E. Pärn (Narva), R. Heinsoo (Pärnu), V. Valter (Pärnu), M. Vestung (Paide), J. Tõnts (Rakvere), H. Meister (Rakvere), A. Vihvelin (Viljandi), V. Kärt (Viljandi), E. Kadai (Pärnu), J. Laksberg (Petseri), K. Juhever (Valga), J. Tints (Tartu), A. Nagel (Tartu), H. Herzmann (Tartu), R. Külvet (Narva), A. Pärn (Narva), J. Laiksoja (Tartu), A. Kukemelk (Tartu) ja A. Kruuk (Tln.).

Protokollki kinnitajaiks valitakse J. Laksberg, V. Viin ja A. Matti.

Liidu esimees K. Tammer esitas liidu rahalise ja tegevuse aruande, millistest esimene oli nõukogu liikmeile juba varem kirjalikult kätte saadetud. Tegevusaruande juures märkis K. Tammer, et liidu kõige tähtsamaks sammuks möödunud tegevusaastal oli kutseühingute reformi läbiviimine, kusjuures liit töötas välja kava kutseühingute põhikirjade ja kodukordade alal ning määras kindlaks kutseühingute tegevuspiirkonnad. Koos sellega reorganiseeriti ka liidu struktuur ja kutsuti juurde kontoriametnikkude kutseühingud. Möödunud aastaga liidu liikmete arv tõusis 15-le, seega on juurde tulnud 6 ühingut. Liit ei ole mitte ainult pühendanud oma jõudu kutseühingulisele tegevusele, vaid on tegelenud ka kutseühinglaste vaba aja veetmise küsimusega, korraldades selleks vastavad suvepäevad, milline oli esimene sellesarnane.

Seaduseelnõu suhtes on astutud vajalikke samme Sise-, Majandus- ja Sotsiaalministrite juures ja on esitatud märgukirju, milles on nõutud ametnikele ja äriteenijatele sotsiaalseaduste ja töölepingu seaduste kehtimapanemist.

Liidu juhatuse koosolekuid on aasta kestel peetud kokku 19.

Liidu juhatuse on hulgaliselt andnud juhisid kutseühingule mitmesuguste küsimuste alal. Sellest on tulnudki liidu poolt välja saadetud paberite uputus, milline on mõeldud aga otseselt kutseühingute endi huvides.

Kutseühingute poolt saadetud tegevuse- ja rahalise aruanded on olnud puudulikud ja saabunud vaid 5-lt ühingult. Siin tuleb kutseühingute juhatusel end kokku võtta ja kord jalule seada.

Koja poolt korraldatud eraametnike suur- ankeedile on kutseühingud tõhusalt kaasa aidanud. 6500-st ametnikust, kes ankeedile on vastanud, on üle 2000 kutseühingute liikmed.

Esitatud tegevuse ja rahaline aruanne kinnitati nõukogu poolt ühel häälel.

Liidu 1940. a. liikmemaksu suuruseks otsustas nõukogu määrata igale kutseühingule 10 senti igalt liikmelt ja vähemalt Kr. 10.— igalt kutseühingult. Liidu liikmeks sisseastemaks otsustati jätta endiseks — Kr. 3.— suuruses. Liikmemaksu tasumise tähtajaks määrati 1. august 1940. a.

Järgmisena esitati liidu instruktor-organisator V. Tehve poolt ÄKKL 1940. a. tegevuskava üksikute punktide viisi järgmiselt:

Äri- ja Kontoriametnikkude Kutseühingute Liit kavatses eeloleval tegevusaastal laiendada äri- ja kontoriametnike organiseerimist kutseühinguisse, selleks toetades olemasolevaid kutseühinguid kõikide vahenditega.

ÄKKL püüab organiseerida ja asutada uusi kutseühinguid Haapsallu, Kuressaarde, Kiviõlisse, Türi, Võhma, Lääne-Eestis ja Lõuna-Eesti majanduskeskustesse, kus vastavate kutseühingute ellukutsumine osutub tarvilikuks.

Liit astub samme selleks, et E. A. Koja poolt algatatud ja praegu kehtiv Äride ja kontorite töökorralduse seadus ja Äride ja kontorite töötervishoiu määrus korrektselt elu viidaks, selleks sidet pidades E. A. Koja, kutseühingutega ning töökaitse järelevalve asutistega. Selles tegevuskava osas liidu nõukogu asub seisukohale, et äriteenijate puhke- ja ühtlasele alusele Äride ja kontorite töökorralduse seaduses ette nähtud kontoriametnike puhkeajaga, kusjuures puhkusele mineku aeg peab olema võimaldatud 1. maist kuni 1. oktoobrini.

Aidata kaasa Vaimsel alal töötajate töölepingu ja Äride lahtiolekuaaja seaduste kehtimapanemiseks, selleks tarvilikke samme astudes valitsusasutiste ning linna- ja maaomavalitsusis.

Toetada eraettevõtete ametnike kõikide vahenditega haiguse, vanuse ja töövõimetuse vastu kindlustamise seaduse läbiviimisel ning võtta uurimisele eraametnike palgaolud ning leida vahendid palgaolude parandamiseks.

Võtta kõikide liidu jõududega ühisel jõul ja koostööl osi 1940. a. lõpul aset leidvaks E. A. Koja II täiskogu valimistest, selleks koostada oma nimekirjad ja esineda nendega valimistel.

Liit korraldab selgitus- ja organiseerimiskoosolekuid neis kohtades, kus puuduvad äri- ja kontoriametnike kutseühingud. Juhib keskkohast liikmesühingute kutseühingulist kasvatustööd ringkirjadega, loengutega, kirjandusega ja muude vahenditega.

Algatab ametnikesse ja äriteenijaisse puutuvaid seadusi ja määrusi, esitades neid valitsusasutistele, E. A. Kojale ja kutseühingutele seisukohavõtmiseks ning kehtimapanemiseks.

Korraldab suvepäevi ja muid sellelaadilisi üritusi ametnike ja äriteenijate kokkukuuluvuse tunde süvendamiseks ning ühiseks mõistlikuks meelelahutuseks. Korraldab ringkondade kaupa ametnikele spordivõistlusi.

Toetab liikmesühinguid nii majanduslike kui ka moraalsete vahenditega otseselt ja kaudselt nendel aladel, mis aitavad parandada kutseühingute liikmete olukorda. Toetab kõikide kutseühingute tegevuse koordineerimist.

Töötab välja ÄKKL kodukorra normaalpõhikirja alusel ning propageerib selle kehtimapanemist kõikides liitu kuuluvais ühinguis. Propageerib kutseühingute liikmete seas ühise rinnamärgi kandmist.

Äri- ja Kontoriametnikkude Kutseühingute Liit töötab eeltähtendatud eesmärkide saavutamiseks 1940. a. käsikäes Eraettevõtete Ametnikkude Kojaga.

Üksikute tegevuskava punktide kohta võtab pikemat sõna selgituseks liidu esimees K. Tammer, kes täpsustab tegevuskava üksikuid osi.

Tegevuskava palgaolude parandamise osas võtab sõna Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu esindaja A. Krulik, kes märgeb, et elatisstandardi tõusuga ei ole erametnike palgad suutnud sammu pidada ja esitab liidu nõukogule vastuvõtmiseks alljärgneva otsuse:

Liidu nõukogu koosolek, arvestades asjaoluga, et elatisstandard on eriti viimasel ajal näidanud suurt tõusu, millega pole suutnud sammu pidada ametnike ja äriteenijate palgad, millised on üksikutel aladel väga madalad, leiab, et liidu juhatuse peaks koos Eraettevõtete Ametnikkude Kojaga rakendama kõik vahendid, et parandada ametnike ja äriteenijate palgaolusid.

Töölisel on töötülide lahendamise komisjoni kaudu vähemalt osaliselt oma palgaolusid suutnud parandada, ametnikkudel ja äriteenijatel pole selleks olnud võimalusi. Liidu juhatusel tuleb ses küsimuses astuda samme kodade ja valitsusasutiste ees.

Liidu tegevuse laienemisega ja uute kutseühingute juurdeasutamisega osutub paratamatult tarvilikuks, et ÄKKL liidu nõukogu liikmete arv 1941. aastaks oleks määratud põhikirja alusel 30-le, milline on maksimaalne nõukogu liikmete arv. Esimehe poolt

esitatud liidu juhatuse ettepanek võetakse nõukogu poolt vastu ühel häälel.

Eraettevõtete Ametnikkude Kojaga II täiskogu koosseisu valimise küsimus peale selgitavat sõnavõttu K. Tammer'i poolt võtab liidu nõukogu vastu alljärgneva seisukoha:

Äri- ja Kontoriametnikkude Kutseühingute Liidu Nõukogu koosolek volitab liidu juhatust tegema eeltöid Eraettevõtete Ametnikkude Kojaga II täiskogu koosseisu valimiseks 1940. a. lõpul, koostama kõikide sektorite kandidaatide nimestikke, tarbekorral juurde kutsudes kutseühingute esindajaid ning tasuma nende sõidukulud, esitada kandidaate koja juhatusele valimistoimkondade moodusamiseks ning kirjastama valimiste jaoks vajalikke brošüüre.

Töövõtjate Kutseühingute Keskliitu astumise küsimuses teatab esimees, et temal on olnud selles asjas läbirääkimisi Töövõtjate Kutseühingute Keskliidu esimehega, kes on teinud ÄKKL-ile liitumise ettepaneku. Esimees K. Tammer teatab, et tema on sellest informeerinud liidu juhatust ja palunud kõiki kutseühinguid võtta seisukoht keskliiduga liitumise küsimuses. Liidu juhatuse on seda küsimust põhjalikult kaalunud ja asunud seisukohale, et Töövõtjate Kutseühingute Keskliiduga liitumine tuleb põhimõttelikult pidada tarvilikuks. Mõningate sõnavõttude järele liidu nõukogu võtab selles küsimuses alljärgneva seisukoha.

ÄKKL nõukogu tunnustab põhimõtteliselt õigeks Töövõtjate Kutseühingute Keskliiduga liitumise, kuid arvesse võttes vaimsel alal töötajate, s. o. ametnike ja äriteenijate j. t. Töövõtjate Kutseühingute Keskliitu koondunud kutseühingute senist erinevat kujunemist, kodukordade erinevust, mis võimaldab keskliidul ümber kujundada temaga liitunud kutseühingute sisemist korraldust ühingu tegevuse ja maksude alal ning uute kutseühingute organiseerimisel ja asutamisel, ei pea ÄKKL nõukogu Töövõtjate Kutseühingute Keskliiduga liitumise küsimust praegu kiireks ja liikkab selle edasi, aga töötab meelsasti koos Töövõtjate Kutseühingute Keskliiduga üksikutes tarvilikes küsimusis.

ÄKKL-i 1940. aasta kulude-tulude eelarve, milline on tasakaalus Kr. 1265-ga võeti ühel häälel vastu esitatud kujul.

Instruktor-organisaator V. Tehve oma sõnavõttus kriipsutab alla, et kutseühingud ja nende liikmed peavad erilist rõhku panema Eraettevõtete Ametnikkude Kojaga Teataja tellimisele, milline sisuliselt on kõikide ametnike ja äriteenijate kutseühinguline häälekanal.

Kell 20.10 lõpetatakse ÄKKL nõukogu üksmeelne koosolek.

Töö- ja sotsiaalkindlustuse professori likvideerimisele?

Nagu kuulda ja nagu see selgub ka ajakirjanduses avaldatud informatsioonist, on Haridusministeerium ja Tartu Ülikooli nõukogu asunud seisukohale, et majandusteaduskonda tuleks luua iseseisev sotsiaalkindlustuse professor ja selleks summa

saamiseks likvideerida õigusteaduskonnast alles paar aastast tagasi asutatud töö- ja sotsiaalkindlustusõiguse õppetool. Võtmata seisukohta asutada kavatsitava sotsiaalkindlustuse õppetooli suhtes, ei saa aga jätta imestust avaldamata selle üle, et sel-

leks kavatsetakse likvideerida palju tähtsam ja õigusteadeuskonnas väga oluline õppetool. Sel ajal, kui mujal maailmas vaevalt on olemas ülikooli ilma töö- ja sotsiaalkindlustusõiguse õppetoolita, suuremates ülikoolides on neid isegi mitu, ja mil selle alal kiire laienemise tõttu neid järjest juurde asutatakse, tahetakse meil vastav õppetool hoopis likvideerida veel enne kui see täies ulatuses pole tegevussegi astunud (sest seni pole ülikool leidnud selle õppetoli jaoks rohkem summasid kui ainult 3—4 nädalatunniks). Mingsuguseid mõistlikke motiive selleks pole avaldatud ja neid ei saagi avaldada, sest seesuguseid motiive ei ole võimalik leitud. On ainult avaldatud üks põhjus: vajadus muretseda summasid sotsiaalpoliitika õppetooli asutamiseks. Kui nii, miks siis ei leitud võimalikuks likvideerida mõnd hoopis väiksema tähtsusega õppetooli, milliseid võiks leida majandusteadeuskonnastki, näiteks kasvõi majandusajaloo ja majandusgeograafia professorid, missuguseid teistes ülikoolides äärmiselt vähe esineb ja missugused ained pole majandusteadlasele sugugi nii tähtsad kui õigusteadlasele töö- ja sotsiaalkindlustusõigus. Sellepärast on mõistetav, et töö ja sotsiaalkindlustusõiguse professuure esineb arvuliselt mitukümmend korda rohkem kui majandusajaloo ja majandusgeograafia professuure (vt. „Minerva“!).

Töö- ja sotsiaalkindlustusõigusel on meie aegses ühiskonnas suur osatähtsus, missugune osatähtsus sealjuures üha kasvab. Töö ja sotsiaalkindlustusõiguse normistik haarab

suure osa rahvastikust, näidates järjest laienemise ja kasvamise tendentsi, nagu see ilmneb kujukalt meigi seadus- ja määrusandluses. Sealjuures see õigusala on normitehniliselt üsna keeruline, erinedes kõikidest teistest õigusdistsipliinidest. Sellepärast ongi tarvilik, et selle ala jaoks oleks iseseisev professor ja et kõik õigusteadeuskonna üliõpilased saavad sel alal süstemaatilise ettevalmistuse. Senine olukord, et tuntud juristid — advokaadid, kohtunikud jt. — tunnevad kõige rohkem vaid vastavaid norme, kuid tundmata töõõiguse põhimõtteid ei oska neist sageli öieti aru saada, mispärast on üsna harilikud näit. täiesti väärad kohtuotsusedki, ei ole igatahes loomulik. Sellest on saanud aru isegi Kohtuministeerium, arutades praegu töö-jaoskonnakohtunikude ametissepanemist, nii et vastaval töö-jaoskonnakohtunikul oleks võimalik töö- ja sotsiaalkindlustusõigust põhjalikumalt tundma õppida, sellel alal spetsialiseeruda, et sellega tagada ühtlasemaid ja õigemaid kohtuotsusi.

Senini majandusteadeuskond ei ole osutanud mingit huvi sotsiaalpoliitika vastu, sellelt alalt ei ole peetud kaua aega ühtki loengut. Nüüd aga on see huvi tõusnud järsku iseseisva professori asutamiseni ja töö- ja sotsiaalkindlustusõiguse professori kaotamiseni...

Töö- ja sotsiaalkindlustusõiguse õppetoolil loevad praegu õppeülesannetena mag. Paul Vihalem ja mag. Veera Poska-Grünthal.

Kutseühingute tegevus

Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu tegevusest

Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühingu tegevuse reorganiseerimisest on möödunud kuus kuud ja tähendatud vajavahemiku kestel on märgata kutseühingu tegevuses tõusu. Nii pidas Tall. Kontoriametnikkude Kutseühing oma esimese organiseerimise koosoleku 12. märtsil s. a. eraametnikele „Tallinna Rahvamaja“ saalis üsna koguka arvu ametnikele. Organiseerimise koosolekul kõnelesid Konjunktuurinstituudi ref. K. Raid: Eraametnike majanduslik olukord bütseti uurimuste valgusel, väites, et eraametnikkude palgatase on tunduvalt madalam, kui seda varasemad uurimused on näidanud tööstustöölise kohta. Teisena tutvustas ametnikke kutseühingu abiesimees August Kruuk koosolijaid teemal „Mida taotleb Tallinna Kontoriamet-

nikkude Kutseühing“ ja järgnevalt ühingu esimees N. Ruus selgitas põhimõtet: „Milleks organiseerume?“ Läbirääkimiste osas võeti vastu resolutsioon üürihindade korraldamise, sotsiaalseaduste ellurakendamise ja vaimsel alal töötajate töölepingu seaduse kehtima paneku kohta.

15. märtsil s. a. pidas Tallinna Kontoriametnikkude Kutseühing oma korralist peakoosolekut, mida juhatas esimees N. Ruus ja protokollesid A. Pesur ja E. Juhkental. Möödunud tegevuse ülevaatenä mainis esimees, et möödunud kutseühingu tegevus on möödunud kutseühingule uute liikmete värbamise tähe all. Näi on nelja kuu kestel liitunud ühinguga 46 uut liiget. Ühing on palganud asja-

a j a j a. Kutseühingu juhatus on avaldanud seisukohti Rahvusvahelise Tööbüroo konventsiooni kohta nädala puhkeaja küsimuses ja eraametnike ning äriteenijate lasteabiraha kohta. Samuti on kutseühingu juhatus esitanud märgukirja Tall. linnavalitsusele väikekorterite üürihindade normeerimises ühes omapoolsete seisukohtadega. Esimees mainis, et esiletõstmist väärivaks saavutuseks kutseühingu tegevuses on kollektiivlepingu sõlmimine kutseühingu ja Tall. Üh. Haigekassa juhatuse vahel. Praegu on kutseühingus 258 liiget.

1940. a. tegevuskava tutvustas samuti ühingu esimees, mainides, et ühingu lähemaks ülesandeks on samuti uute liikmete värbamine ja organiseerimiskoosolekute korraldamine. Samuti on kutseühingu eelnevate ülesannete hulgas kontoriametnikkude palgaolude parandamiseks sammude astumine, taotlede kollektiivlepingute sõlmimist tööandjatega ja nõudes elukalliduse lisa tasu maksmist kontoriametnikkudele. Ühingu eelolevas tegevuskavaku loomine ja uute paremate ruumide hankimine ning kutseühingulise kasvatustöö süvendamine liikmeskonnas.

Järgnevalt abiesimees A. Kruuk esitab peakoosolekule vastuvõtmiseks ühingu kodukorra, mis ka esitatud kujul vastu võeti. Samuti võeti toetuskassa kodukorra komisjoni poolt väljatöötatud toetuskassa kodukord vastu, mille põhjal antakse liikmeile toetust surma puhul kr. 100.—, töötülide ja tööpuiduse korral kuni kr. 37.50 kuus.

Peakoosolek otsustas samuti juhatuse ettepanekul kutsuda ellu Tallinna Kutseühingute Liit ja teha juhatusele ülesandeks astuda samme teiste kutseühingutega kontakti astumiseks. Peakoosolek moodus rohkearvulise liikmete osavõtul ja väga asjalikult.

Vastavalt peakoosoleku juhisteile korraldas kutseühing 16. aprillil s. a. järjekorralise organiseerimis-koosoleku Eraettevõtete Ametnikkude Kojas, kus kõnelesid E. K. Koja nõunik V. Tehve teemal „Kutseühingu osatähtsus eraametnike olukorra parandamises“ ja A. Kruuk: „Mida taotleb T. Kontoriametnikkude Kutseühing“.

TALLINNA ÄRITEENIJATE KUTSEÜHING KORRALDAB USALDUSMEESTE VÕRKU.

Viimastel Tallinna Äriteenijate Kutseühingu juhatuse koosolekutel on koostatud kutseühingu usaldusmeeste võrk. Kutseühingu tegevuse laienemisega ja liikmete arvu suurenemisega osutus paratamatult tarvilikuks usaldusmeeste võrgu ümberkorraldamine ja liikmeskonna jaotamine usaldusmeeste vahel, et tagada tihedamat sidet kutseühingu juhtivate organite ning suurearvulise liikmeskonna vahel.

ÄRITEENIJATE VALLANDAMISI TARTUS.

Tartu Äriteenijate Kutseühingu juhatusest saabus Eraettevõtete Ametnikkude Kojale märgukiri, milles juhti tähelepanu sellele, et viimasel ajal on Tartu suuremates ärides nagu Fa. K. Abel, Fa. Furmansky, Tartu Eesti Majandusühisus, K.-M. Vennad Prüüs j. t. ärides vallandatud äriteenijaid. Äriteenijate kutseühingu seisukohalt ei ole äridel oma teenijate vallandamiseks erilisi põhjusi, sest ärid praeguses olukorras võrdlemisi hästi teenivad ning mõningaid kaupu isegi kallimate hindadega müüvad, kui varemalt. Elukalliduse tõusuga pole aga äriteenijate palku tõstetud. On isegi ette tulnud palgakäpimisi.

Tartu Äriteenijate Kutseühing palub E. A. Koda astuda samme valitsusasutiste ees tekkinud olukordade lahendamiseks. Tartu Äriteenijate Kutseühingu avaldus oli arutamisel E. A. Koja juhatuses, kus võeti kirja kohta seisukoht, ning otsustati Tartu Äriteenijate Kutseühingu avaldus ühes koja seisukohtadega edasi saata Majandusministeeriumi korraldusse.

KOHTLA-JÄRVE KONTORIAMETNIKE KUTSEÜHING ASTUS ÄKKL LIKMEKS.

Kohtla-Järve ametnike Kutseühingult esitati avaldus liitumiseks Äri- ja Kontoriametnikkude Kutseühingute Liiduga.

Liidu juhatus omal koosolekul 25. aprillil s. a. otsustas Kohtla-Järve Ametnike Kutseühingu vastu võtta liidu liikmeks. See-ga on Kohtla-Järve 16-aks kutseühinguks, kes on liitunud ÄKKL-i.

TARTU KONTORIAMETNIKE KUTSEÜHINGU JA ÄRITEENIJATE KUTSEÜHINGU ÜHINE KOOSOLEK TARTUS. Koosolekul kõneles E. A. Koja esimees A. Oinas.

14. aprillil s. a. korraldasid Tartus Tartu Kontoriametnike Kutseühing ja Tartu Äriteenijate Kutseühing ühise organiseerimis- ja informatsioonikoosoleku. Koosolekust võtsid osa E. A. Koja esimees A. Oinas ja nõunik V. Tehve. Oma kõnes esimees A. Oinas rõhutas eraametnike majandusliku olukorra parandamise tarvidust, sealjuures andes ülevaate E. A. Koja tegevusest ja neist seaduseelnõudest, millised koja poolt algatatud ja ootavad kehtivusele pääsemist. Oma kõne teises osas E. A. Koja esimees tutvustas diagrammide ja tabelite abil, millised

koostatud ankeedi andmeil, kuulajaid eraametnike majandusliku ja tööõigusliku olukorraga. Kõneleja puudutas eraametnike tööaega, vanuse koostist, töölepingut, puhke-aega, vanust abiellumisel, korteriküsimust, ületunnitööd jne.

Ankeedi andmeist selgus, et töökaitse seadused tööaja ja ületunnitööde tasu osas ei ole veel korrektselt ellu rakendatud ja eraametnikkude kutseühingul seisab tulevikus ees pidev töö oma liikmete õigusliku olukorra parandamiseks.

Peale kõnekoosolekut leidis aset Tartu Kontoriametnikkude Kutseühingu peakoosolek, mida juhatas kutseühingu esimees J. Laikoja. Peakoosoleku tuumküsimuseks oli Tartu kontoriametnikele toetuskassa loomine ja vastava kodukorra väljatöötamine kutseühingu juures. Liikmeks soovide arvestamiseks otsustati korraldada liikmete seas vastav ankeet. Kutseühingu peakoosolekust osavõtjate arv oli väike.

LOENGUD E. A. KOJA VALIJAILE.

Märtsi kuu lõpust kuni mai kuu alguseni s. a. korraldas E. A. Koja haridustöö toimikond oma valijaile loenguid mitmesuguste küsimuste kohta.

28. märtsil refereeris E. A. Koja nõunik Villem Tehve teemal: „Mida võimaldab Lasteabiraha seaduse eelnõu eraettevõtete ametnikele.“ 4. aprillil esitati sama referendi poolt ülevaade töökaitse seaduste eeskirjade elluviimise kohta kontorites ja ärides; 11. aprillil kõneles E. Liidumäe teemal: „Tööiseloom Inglise pankades“; 25. aprillil kõneles Ratsionaliseerimise Komitee sekretär R. Okas teemal: „Kontoritööde ratsionaliseerimisest“.

Loengud leidsid aset E. A. Koja ruumes. Osavõtt ülaltähendatud loenguist ei olnud rohkearvuline.

KÕNEKOOSOLEK SILLAMÄE-VAIVARA ERAETTEVÖTETE AMETNIKELE.

21. aprillil s. a. leidis aset Vaivara rahvamajas informatsiooni koosolek E. A. Koja tegevusest Eestimaa Õlikonsortsiumi ametnike Sillamäel. Koosolekul esines kõnega Eraettevõtete Ametnikkude Koja nõunik-sekretär Villem Tehve, kes andis ülevaade koja tegevusest ja neist seaduseelnõudest, milliseid koda taotleb ellu viia.

Koosolijad olid huvitatud Erakäitiste tehnilise personaali puhkeaja seadusest ja Lasteabiraha seadusest.

Koosolekust võttis osa ka Narva Kontoriametnike Kutseühingu esimees R. Külvet, kes tutvustas lühidalt koosolijaid kutseühingu tegevusega.

Koosolekul valiti Narva Kontoriametnike Kutseühinguga sideme pidajaks neli usaldusmeest: F. Kuutson, H. Sepp, O. Irvial Eestimaa Õlikonsortsiumist ja E. Kolga Vaivara Ühispanngast.

Tartu Äriteenijate Kutseühingu esimees J. Tints koosolekut juhatamas.

NARVA KONTORIAMETNIKE KUTSEÜHINGU MÄRGUKIRI TEHNILISE PERSONAALI PUHKEAJA ASJAS.

10. aprillil s. a. saatis Narva Kontoriametnike Kutseühingu Sotsiaalministrile, E. A. Kojale ja ÄKKL-ile märgukirja, milles märgiti, et Äride ja kontorite töökorralduse seaduses on kindlustatud ametnikele ja äriteenijatele puhke-aeg. Kuna tehniline personaal selle seaduse alt on välja jäetud, siis palub Narva Kontoriametnike Kutseühing Sotsiaalministrilt, E. A. Koda ja ÄKKL-i kaasa aidata selleks, et eraettevõtete tehnilisele personaalile juba käesoleval suvel võiks kindlustada palgalise puhkuse vastava seadusega.

NARVA KONTORIAMETNIKE KUTSEÜHINGU KOLMAS AASTAPÄEVA AKTUS

leidis aset 21. aprillil s. a. Narva Linavabrikus ametnike klubis. Osavõtjaid oli rohkearvuliselt. Avakõnega esines liikmeskonnale kutseühingu esimees R. Külvet, kes tutvustas koosolijaid lühidalt ühingu tegevusega viimaseil aastail. Pikema kõnega esines koosolekul E. A. Koja nõunik-sekretär Villem Tehve teemal: „Kutseühingu osatähtsus eraametnikkude majandusliku olukorra parandamisel.“ Kõneleja märkis, et moodsal ajal omavad töövõtjate kutseühingud ühiskondlikus elus suurt kaalu. Seni on Eesti ühiskondlikus ja majanduslikus elus ennast maksuma suutnud panna vaid kaks rühmitust — need on põllumehed ja töölised. Vaimsel alal töötajal on Eestis täita tähtsaid majanduslikke funktsioone. Koos sellega peab käima ka eraametnike majandusliku olukorra parandamine ja ühiskondliku positsiooni saavutamine. Meie kutseühingud peavad välismaa eeskujul muutuma tugevaks kutserühmitusteks, kelle arvamusi ja hinnanguid tuleb tööandjatel arvestada. Narva Kontoriametnike Kutseühing on erakordses

olukorras selletõttu, et valdavama osa ametnikkonnast moodustavad kolme tekstiil-suurkätitise ametnikud. Kutseühingulisest seisukohast ei ole tähtis, missugusest käitistest on valitud rohkem isikuid kutseühingu juhtivasse organeisse, vaid tähtis on see, et neist organeis oleks kõige paremad, eeskujulikud ja kutseühinguliselt kõige aktiivsemad kolleegid, vaatamata sellele, milline käitis on nende tööandjaks. Kutseühingu organid suudavad edukalt ainult siis oma ülesandeid täita, kui tema ümber koondub rohkem arvuliselt Narva kontoriametnike pere. Aktiivsest osavõtjad saatsid tervitustelegrammi Vabariigi Presidendile.

Aastapäeva sõnalisele osale järgnes koosviibimine meelelahutusliku osaga, kus esineti soololauludega ja balletiettekannetega. Narva Kontoriametnike Kutseühingu esmakordne sellelaadiline koosviibimine kujunes hoogsaks ja huviküllaseks, milline kestis hilise ööni.

E. A. KODA KORRALDAS TALLINNAS ERAAMETNIKELE BÜROOMASINATE KURSUSE.

E. A. Koja haridustöö toimkond otsustas mai kuus oma valijaile Tallinnas korraldada vilunud eriteadlaste juhatusel tasuta büroomasinat kursuse. Demonstratsioon-loengutel tutvustatakse kontoriametnikele viimistletud raamatupidamise ja statistika automaati, milline kirjutab elektrimootori jõul teksti, liidab ja lahutab arve kolonne nii põik- kui ka püstridades, kirjutab automaatselt kokkuvõtteid ja saldosisid. Veel tutvustatakse käsitsi töötavate arvemasinate allalt 4 mudelit, siis automaati jagamis- ja korrutamismasinat 2 mudelit, mitmesuguseid paljundusaparaate, liitmismasinaid, elektrijõul töötavaid kirjutusmasinaid ja muid tehnilisi vahendeid arvutamise alal.

Tartu Äriteenijate Kutseühingu üldkoosolekult

T. A. Kutseühingu üldkoosolek peeti 21. märtsil s. a. Kutseesinduste Kodus. Koosolekust võttis osa ligemale 100 kutseühingu liiget. Koosoleku avas kutseühingu esimees J. T i n t s, kes oma avasõnas rõhutas Tartu äriteenijate organiseerimise tarvidust kutseühingusse. Peale seda kõneles E. A. Koja nõunik-sekretär V i l l e m T e h v e teemal: „Mida soovivad äriteenijad ja kontoriametnikud ankeedi andmeil“.

Üldkoosolek võttis vastu kutseühingu 1940. a. eelarve tasakaalul 1170 krooniga. Üldkoosolekul otsustati omandada Elva linnas krunt kuhu tulevikus tuleks püstitamisele Tartu Äriteenijate Kutseühingu puhkekodu. Juhatusel anti selleks vastavad volitused. Kutseühingule tugevama majandusliku aluse rajamiseks otsustati kõrgendada liikmemaksu 1-kroonilt 2-le kroonile aastas. Üksmeelset koosolekut juhatas ühingu esimees J. T i n t s ja protokollis sekretär prl. V. N ö r m a n n.

Uus tööajaseadus rootsi äriteenijaile

Uus tööajaseadus jaemüügil töötavate rootsi äriteenijate kohta hakkas kehtima alates 1. jaanuarist 1940. a. Rootsi äriteenijate organisatsioonid olid selle seaduse saavutamiseks ligi paarkümmend aastat pidanud visa võitlust. Kuna tööstustöölaliste oli kindlustatud 8-tunniline tööpäev juba 1919. a., oli äriteenijate tööaeg jaemüügil seaduse poolt korraldamata.

Uus seadus määrab normaalseks tööajaks nädalas 48 tundi. Igasugune töö, mis ületab 48 tundi nädalas, loetakse ületunnitööks. Seejuures tuleb ületunnitööks lugeda igaugune ettevalmistuse ja kaupluse sulgemise järele tehtav töö, samuti ostjate teenimine, kes on jäänud kauplusele selle sulgemisel, samuti kaupluse korrastustööd, kui eesnimetatud tööd ei mahu 48 tunni raamidesse. Ettevalmistuse ja korrastustöödele ei või siiski nädalas enam kulutada, kui 7 tundi nädalas ja ühe päeva kohta ei või ületunnid ületada 1½ tundi. Tööandja võib kalendriaasta jooksul ilma erilise loata lasta teha 200 ületundi aasta või 48 tundi 4 kalendri-nädala jooksul. Tungiva vajaduse korral võidakse anda n.-n. töönõukogu poolt eriluba veel 150 ületunni tegemiseks. Looduslikkude õnnetuste ja teistel ettenägematutel hädajuhtumitel võib tööaega pikendada 2 päeva jooksul ilma erilise loata. Tööandja on kohustatud siiski sellest töönõukogule teatama 2 päeva jooksul töö algusest arvates.

Peale selle on peetud kutseühingute ja tööandjate vahel läbirääkimisi mitmesuguste küsimuste korraldamiseks. Kutseühingud taotleavad sellisel viisil töö korraldamist, et ettevalmistus- ja korrastustöödeks üldse ületunde ei tuleks teha, vaid need tööd peaks teostatama tavalisel tööajal, kusjuures selliste tööde tegemisel makstakse 5% kõrgeimat tunnipalka, kui tavalistel töödel. Seni ei makstud aga ettevalmistus- ja korrastustööde eest üldse tasu.

Erilisi raskusi on ärijuhtide tööaja ja ületunnitasude korraldamisega. Kutseühingud nõuavad, et ärijuhtidel ületunni tasu ei arvestataks tavalisel protsentuaalsel tunnitasu suurendamise teel, vaid nii, et ärijuhiile maksetakse üldse sellisel viisil ja määral palka, et ta ületunnitööst poleks huvitatud. Samuti püütakse kõikjal sinna poole, et äriteenijad ei oleks huvitatud tööaja pikene misest ületundide tasude mõttes, vaid ületunde tuleb võtta paratamatu nähtena, mille eest siis ka rohkem tuleb maksta.

Inventuuri tööde eest ei makstud enne üldse mingit eritasu, kuid nüüd makstakse inventuuri eest tavalist ületunnitaset. Samuti püütakse ka inventuuri töid korraldada nii, et need toimuksid 48 nädalatunni raames. Kokkulepped on tehtud kaupmeeste liiduga ja ühistegeliste kaupluste liiduga tööaja küsimuste korraldamiseks eestoodud põhimõtetel.

Seni oli rootsis äriteenijate tööaeg korraldamata, välja arvatud kollektiivlepingute normid. Tööaega piiras ainult äride lahti-oleku aja seadus. 1909. aastast. Ärisid ei võinud avada enne kella 7 hommikul ja pidada lahti üle kella 20.00. Toiduainete kauplusi võis avada juba kell 6 ja sigarikauplusi tuli sulgeda kell 21.00. Pühapäevade ja pühade-eelsel ajal ja 2 nädalat enne jõulu olid tavalised kauplused avatud kella 21-ni ja sigarikauplused kella 22-ni. Hiljem parandati seda seadust mitmel korral.

Nüüd on uues seaduses öeldud, et tööaeg ei tohi päevas ületada 10 tundi ka ületundide puhul. Rootsisi seaduse omapärasus seisab selles, et ei määrata täpselt kindlaks ületunnitasu suurus, vaid normeeritakse kollektiivlepingutega. Meie äride ja kontoreite tööaja seaduses aga määratakse ületunnitasuks 50%. Selles osas on meie seadus rootsi omast parem.

Kui töö kestab üle 6 tunni järjest, siis on rootsi äriteenijal õigus saada vähemalt 1 tund vaheaega. Puhkeaega võib jaotada ka kaheks osaks, kusjuures siis puhkeaaja pikkus peab olema vähemalt 1 tund 15 minutit. Töövõtjal peab olema võimalus lõuna-vaheajal töökohalt lahkumiseks.

Järelevalve seaduse täitmise üle on pandud n.-n. töönõukogule, milles 2 liiget peavad olema põhjalikud asjatundjad jaekaubanduses. Üks nõukogu liige esindab tööandjaid ja teine töövõtjaid. Töövõtjate esindajaks on kaubandustööliste liidu esimees Otto Freiman. Kumbalgi esindajal on kaks asemikku.

Seaduse alla käivad kõik kauplused, juukselõikuse töötoad, fotoateljeed ja saunad, kui käitises on enam kui 1 töoline. Seaduse alla ei käi sellised äriteenijad, kelle tööaega ei saa korraldada ja kontrollida nagu ärireisijatel, apteeji farmatsoitidel, käitise juhtidel, kuid ärijuhid käivad siiski seaduse alla, kuna nad sammuvad sõltuvat tööd.

Seaduse puudusena märgib rootsi äriteenijate liidu häälekandja, et seaduse alt on siiski välja jäetud veel 25000 äriteenijat väikestes kauplustes, kelle tööaeg vajab korraldamist ja olemasolevad kaupluste sulgemise määrused vajavad samuti parandusi. Sealjuures juhitakse tähelepanu sellele, et ka väikekaupluste äriteenijail on võimalik oma olukorda parandada kutseühingutesse organiseerimise ja kollektiivlepingute sõlmimise kaudu.

Seaduseelnõu obligatoorse kutsetunnistuse sisseseadmiseks Belgias

Brüsselis asuv üldine eraettevõtete ametnike organisatsioon (Syndicat Général des Employés) algatas koos Belgia ametiühingute liiduga seaduseelnõu obligatoorse kutsetunnistuse (Carte d'identité professionnelle) sisseseadmiseks kaubareisijatele ja esindajatele. Eelnõu esitatakse parlamendile järgmise istungjärgu alguseks.

Eelnõu esimene paragrahv näeb põhjapaneva määrusena ette, et keegi ei või töötada kaubareisija ja esindaja kutsealal ilma kutsetunnistusega.

Seaduse mõtte järgi on kaubareisijateks ja esindajateks need, kellede püsiv ja ainus tegevus seisab selles, et nad esinevad vahetalitajatena tootjate, töösturite, kaupmeeste ja teiste isikute vahel kaupade ja hüviste müümisel, ja keda viimased oma kutsealalise tegevuse edukal läbiviimisel vajavad.

Sellekohaselt pole kaubareisijad ja esindajad:

- a) isikud, kes ostavad enda või võõral arvel kaupu ja hüviseid,
- b) üldiselt „maakleriteks“ nimetatud isikud, kes oma kodus enda arvel müüvad kaupu ja hüviseid,
- c) isikud, kes kolmandate isikute arvel teotsevad panga-, vahetuse-, maakleri- ja kindlustusäri alal, ning
- d) isikud, kes kuuluvad kodukandeäri eritingimuste alla.

Tööandja, kes kasutab reisiijat või esindajat, peab viimasele välja andma sellekohase kirjaliku tõenduse, mis tuleb esitada kutsetunnistuse taotlemisel. Tunnistuse uuendamisel, mille kehtivus on kaks aastat, tuleb esitada uus tõendus.

Kui reisija või esindaja ametisse astumisel juba omab kutsetunnistuse, peab tööandja sellest võtma ära kirja ja teenistusvahekorra lõppemisel teatama sellest asutisele, kelle poolt tunnistus on välja antud.

Kutsetunnistuse väljaandmine toimub komisjoni kaudu, mis koosneb tähtsamate kaubareisijate ja esindajate organisatsioonide esindajatest ja töö- ning sotsiaalkindlustusministeeriumi volinikust.

Ladina-Ameerika eraettevõtete ametnikkude sotsiaalsed nõudmised

Niipalju kui meil kasutada olevad andmed lubavad otsustada, töötavad Ladina-Ameerika eraettevõtete ametnikkude ühingud täiesti sõltumatult poliitilistest parteidest, kasutades võimaluste piirini ametnikkude elujärje parandamiseks kõiki seadustega antud võimalusi. Toome siin näitena need nõudmised ja põhimõtted, millede eest võitleb vastavalt oma juhtlausetele Santiago panga- ja kindlustusametnikkude ühing Tšillis:

1. Töökoha kindlustamine oma liikmetele.
  2. Vääriline tasu ja korrapärane tõus ametialal.
  3. Toetuskassade asutamine.
  4. Eraettevõtete ametnikkude kasuks antud sotsiaalseaduste teostamise järelevalve.
  5. Oma liikmete füüsiliste, moraalsete, kultuursete ja majanduslikkude elutingimuste parandamine.
  6. Ühing on erapooletu poliitiliste ja religioossete veendumuste suhtes.
- Seadusliku sotsiaalkindlustuse elluviimise

küsimusega eraettevõtete ametnikkude jaoks tegelevad mitmesugused organisatsioonid. Nii on esitatud Argentiina ja Kolumbia parlamentidele seaduseelnõud, millede sihiks on maakindlustuskassade loomine.

Vastav Kolumbia seaduseelnõu näeb ette, et kavatsatavat kassat juhib direktioon, mis koosneb töömistri eesistumisel riikliku tervishoiutalituse direktorist ja tööstuse, maaomanikkude, eraettevõtete ametnikkude ühingute, töölisametühingute ja maatöölise esindajatest, igalt alalt üks esindaja. Kassasse peavad kuuluma kõik ettevõtted, väljaarvatud pangad ja aktsiaseltsid üle 500.000 peso suuruse põhikapitaliga, kui nad võimaldavad oma personaalile samasugust või suuremat toetust kui riiklik kindlustuskassa.

Argentiinas on seadusega keelatud koha ülesütlemine palgalisele abiellumise puhul. Erandi sellest moodustab majateenijaskond. Selle seaduse rikkumise eest ähvardab rahaträhv 1000 kuni 2000 pesoni, kordusjuhul aga kuni 20.000 pesoni.

Äriteenijate Liidu (National Amalgamated Union of Shop Assistants, Warehousemen and Clerks) kevadkongress Suur-Britannias

Kevadpühade ajal toimus Glasgows briti äriteenijate liidu 49. aastakongress, millest võtsid osa 146 esindajat 25 maakondlikust organisatsioonist, milledes on kokku 79.523 liiget.

Kolleeg John Carruthers, möödunud aasta liidu juhataja, avas istungi ja andis ameti üle uuele juhatajale kolleeg A. R. Burgess'ile.

Viimane tänas eelkäijat möödunud aastal eriti rasketes tingimustes sooritatud töö eest, mida kokkutulnud esindajad kviteerisid elavate kiiduavaldustega.

Kongressil said muude küsimuste hulgas eriti terava arvustuse osalisteks noorte üksikäriteenijate palga- ja töötingimused. Kolleeg E. A. Cockburn, kes liidu juhatuse ülesandel käis seda küsimust, tõendas laialdase materjali põhjal veenvalt, millised pahed veel sellel alal esinevad ja tungivalt vajavad kõrvaldamist.

Kaubajaotamise alal on Suur-Britannias tegevuses umbes 2,5 miljonit inimest, nende hulgas küllaltki suur protsent alaealisi.

Sotsiaalkindlustuse alla kuuluvate üle 21 aasta vanuste töövõtjate koguarvust on 11%

tegevad kaubajaotamise alal, alla 21 aasta vanuste koguarvust on see protsent aga 21, mis tõendab väga kujukalt, et just kaubanduse alal püütakse kasusid lõigata noorte odava tööjõu arvel. Kõneleja tõi arvukalt näiteid alaealiste töövõtjate harukordselt madalatest töötasudest. Tööaja suhtes nõuab liit alla 21-aastaste töövõtjate tööaja piiramist seadusega maksimaalselt 40 tunniga nädalas.

Kongress kiitis heaks liidu juhatuse seisukoha ja otsustas esitada oma nõudmised töömistrile, kusjuures eriti toonitati, et palgade seadusega reguleerimist ei tohiks mingil tingimusel võtta vabatahtlike kolektiivkokkulepete aseainena.

Konkurentsiklausel ja leidurikaitse Prantsusmaal

Üldine kollektiivleping tänavaehtusametnike sisaldab konkurentsiklausli suhtes tähelepanuväärseid määratlusi. Selles lähtutud põhimõttest, et konkurentsiklausliga ettenähtud tööandja kaitse ei tohi ulatuda nii kaugemale, et töövõtja tööst vabanemisel tööandja juurest ei saa enam jätkata oma kutselist tegevust. Seepärast näeb leping ette:

1. Konkurentsiklausli rakendamiseks on nõuetav kirjalik kokkulepe.

2. Selles ettenähtud keeld ei või ulatuda üle kahe aasta.

3. Tuleb ette näha igakuine kahjutasu, mis peab ulatuma vähemalt:

a) kolmandikule viimase kolme aasta keskmisest kuutasust, kui keeld puudutab ainult teatud fabrikatsiooniviisi või ühtainust produkti, ja

b) kahele kolmandikule viimase kolme aasta keskmisest kuutasust, kui keeld haarab tervet kategooriat ettevõttes valmistatavaist tooteist.

Teatud spetsiaaljuhtudel võib konkurentsiklauslis sisalduv keeld ulatuda ka pikemale ajajärgule, kuid mitte üle 4 aasta. Neil juhtudel saab töövõtja lisakestvusaja eest 100% eelpoolnimetatud keskmisest kuutasust.

Kui ametnik sooritas mõne leituse, mis puudutab tema töölepinguga eset või on tema poolt tööandja juures teostatud töö tulemuks, siis on tal õigus nõuda, et ta nimi nimetatakse patendisaamise taotluses ja avaldatakse trükitud eksemplaris.

Kõik ametnikud tellivad ja

loevad E. A. Koja Teatajat

Väljaandja Eraettevõtete Ametnikkude Koda.

Tallinna Eesti Kirjastus-Uhisuse trükikoda

Ilmunud 9. mail 1940. a.

Pikk 2. 1940.

S 6105